

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Az országos magyar gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.

Nem tagoknak előfizetési díj:
Egész évre 20 korona, félévre 10 korona, negyedévre 5 korona.

Az Országos Magy. Gazdasági Egyesület tulajdona.

Az egyesületi tanács felügyelete alatt:
Főszerkesztő és kiadásért felelős: **Forster Géza** az OMGE. igazgatója.
Felelős szerkesztő: **Szilassy Zoltán** az OMGE. szerkesztő-titkára.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest (Köztelek), Üllői-út 25. szám.

Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

Ülésnapok a Köztelken.

1902. május 5. d. u. 4 órakor. Pozsonyi kiállítás IV. főcsoport rendező-bizottságának ülése.

május 7. d. u. 4 órakor. Egyesületi tanács ülése.

Meghívó

a II. Mezőgazdasági Országos Kiállítás IV-dik főcsoportja: „Mezőgazdasági és egyéb gépek és eszközök kiállításának” rendező-bizottsága f. évi május hó 5-én azaz hétfőn délután 4 órakor a Köztelken tartandó ülésére.

Bolla Mihály s. k.,
csoportelnök.

Mezőgazdasági cukorgyártás.

A fizika törvényeit, melyek szerint: amennyit veszünk időben, annyit nyerünk erőben, megcáfolták Magyarország, édes hazánk mezőgazdái, mert mi nemcsak az időt vesztegetjük el, hanem azért, hogy az alkalmas pillanatot nem használjuk fel, erőben is mindinkább hanyatlunk. Elmúlt a brüsszeli cukorprémium-konferencia anélkül, hogy ez a gazdák érdekeit oly közelről érintő fontos esemény közöttünk nagyobb érdeklődést keltett volna, utólagosan ugyan, mikor a cukorgyárak kezdték a konferencia bizonytalan határozatait következtében a szerződéseiket a termelőkkel szemben s azok hátrányára módosítani, történtek felszólalások, de ezek elhangzának mint ama bizonyos pusztában kiabáló szavai.

A mezőgazdálkodás egy alaptétele: visszadni a földnek, amit tőle elvettünk, aki ez ellen vét, az nemcsak önmagának ássa meg a sírját, de vét a nemzetgazdaság törvényei ellen is, mert ép azt támadja meg és zsarolja ki, ami minden élő lény szülője, táplálója: az anyaföl-

det! Ezt el kell ismernie mindenkinek, legyen az a társadalom bármely osztályához tartozó egyén, de nemcsak elismernie, hanem annak cselekedeteiben nyilvánulást is adnia.

Eme törvényeket egy évezreden át lábbal tapostuk; de voltak mentéseink. A folytonos háborusodások közepette elhanyagolt földművelés, a lakosság gyér volta s eme körülmények folytán az őserőben gazdag talaj kevésbé való igénybe vétele szolgáljon okul.

De ma, mikor a népesség a más országokéhoz hasonlítva még mindig nem annyira sűrű, hogy amiatt nem tudna megélni, s a pusztító háborúk sem vonják el földjének megművelésétől, önkénytelenül merül fel a kérdés, miért „nem boldog hát a magyar”, miért kénytelen odahagyni ősi fészket, melyet vérével szerzett s védett meg oly sok megpróbáltatások között?

Könnyű volna, de mégis nehéz e kérdésre felelni.

Könnyű az okát kitalálni, de nehéz az okot a felhalmozódott okozatok miatt megszüntetni.

Szálló igévé váltott már ama mondás, hogy „Magyarország par excellence földművelő állam”, s ha őszintén magunkba szállva kritikát gyakorolunk földművelésünk fölött, bizony édes-keves a haladás ezen a téren akár a külfölddel, akár a más hazai nemzetgazdasági ágakkal szemben.

Egy másik szálló ige: „pártoljuk a magyar ipart”.

Hát igenis pártoljuk, sőt honfui kötelességünk azt tenni, de ne pártoljuk agyon, mert amikor félredobva s elhanyagolva a földművelést, csak azzal tüntetünk, hogy a magyar ipart pártoljuk, akkor magunk alatt vágjuk a fát, mert hazai iparunk nagyrészt mezőgazdasági terményeket dolgoz fel, s ha nem lesz termény, nem lesz szükség feldolgozásra.

Az iparpártolás hamis felfogása sehohsem annyira szembeszökő, mint épen a cukoriparnál, mert a mezőgazda sehogysem akarja jogait odáig érvényesíteni, ameddig azok őt megilletik.

Mindenki előtt plausibilis, hogy nem pártolná az illető a bőripart, ha a marhát husá-

val, trágyahozamával együtt odaadná a bőrgyárosnak, s ez neki csak a bőr árát adná meg; nem csinálna nagy reklámot az a mezőgazda a malomipar pártolásával, aki szalmától eladná gabonáját a molnárnak.

Miért kell épen a cukorgyárosnak neki adni a cukorrépának amaz alkatrészeit; amelyek neki csak terhére vannak s gondot okoznak.

Ezen már régóta gondolkoznak a gazdák, s eddig csak Franciaországban és Belgiumban találtak rá módot, hogy a cukorrépa mindamaz alkatrészeit, melyek a gazdának kincseket érők s a gyárosnak terhére vannak, amaz alkotó részekből, melyekre viszont csak a gyárosnak van szüksége, egymástól már akkor elválasztandók, mielőtt a hasznót a szükségtelen és okszerűtlen szállítás felemésztette volna.

Ma, amidőn a brüsszeli konferencia kihatása következtében, hazánkban a cukorgyártás kontingentálásáról hallunk beszélgetni, nem szabad egy magyar gazdának sem tétlenül nézni a fejleményeket egy a mezőgazdaságra annyira fontos iparág terén, hanem egyesült erővel oda kell törekednünk, hogy mindazt, ami belőle minket illet, — de az iparnak sincs kárára — magunknak megszerezzük, s biztosítsuk.

Hogy Magyarországon a cukoripar nem terjedt el úgy, mint például Ausztriában s nem váltott oly áldásos tényezőjévé általában az ország földművelésének mint Németországban, annak főoka a répa helytelen alapon indított ipari feldolgozása, a mely épen azon az alapon lett megindítva mint külföldön, már pedig a magyarországi külterjes viszonyok főleg a közlekedés terén más feldolgozási rendszert tesznek indokoltá.

Sőt mondhatnám, hogy egyes vidékeknek határozottan kárára van a centralizált gyári feldolgozás.

Köztudomású dolog, hogy egy nagyobb kaliberű gyárnak évente annyi repára van szüksége, amennyit a közvetlen közelében fekvő földbirtokok nem képesek előállítani, tehát akár tengelyen, akár egyéb közlekedési eszközökkel szállítani kell azt, pedig abból csak a levére van szüksége a gyárnak, a szelet, a melassze s az iszap a gazdáé, a földé, s azt ismét

Bizonyítvány! 9 év óta használt eredeti „Eclair” permetezőről.

Gróf Széchenyi Sándor
Igazgató-felügyelője
N. DOROGON.
(Tulajdonos)
Fosztálynöve
Posta-tel. 2-1000.

*Megkeresésünkre, szíves kéremmel bizonyítjuk, hogy az uradalmi
Iru által nyújtott és előtt a 11. évi törvényekről szóló (XCVIII. sz.)
Eclair permetezők az uradalom, kisebb háza-
lgaik javítására, még ma is mindegyikük megfelelően
használatos.*

Beljes Biztosítók. A jószágfelügyelője

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete Budapest, V., Alkotmány-utca 31. sz.

Mai számunk 20 oldal.

vissza kell szállítani és pedig majd annyi súlyegységben, mint a mennyit oda szállított, mert a cukorlé helyét a víz foglalta el.

Felesleges munkát végeznék, ha fejtegetni akarnánk a cukorrépatermesztés fontosságát, mely csaknem létkérdéssé vált akkor, midőn az új szesztorvény a fejlődésnek indult legjövődmezőbb gazdasági iparágak sajnálatos módon gátat vetett, s midőn az utolsó évi alacsony gabonárák és az állattenyésztés gyenge jövődmezése a gazdát arra kényszerítik, hogy a régi rendszerrel szakítson.

Habár a cukorrépatermesztés fontosságát ma már nem lehet elvitatni, — mégis okszerűen és előnnyel hol és mily körülmények között természetű az?!

Jelenleg csak azokban a gazdaságokban, melyek oly szerencsés körülmények között vannak, hogy valamely gyár közvetlen közelsége egyrészt nagyobb árakat biztosít, másrészt ugyanazon oknál fogva a termelő a répaszeletet, — mint a répatermesztésnek egyik legértékesebb produktumát — továbbá a cukorgyártás melléktermékeit u. m. melasse és méziszapot gazdaságában hasznosíthatja.

Uradalmunk 6 éven keresztül évente 900 magyar holdon termelt répát egy 90 kilométer távolságban fekvő cukorgyár számára. Talajunk a répatermesztésre minden tekintetben olyannyira alkalmas, hogy nemcsak jó répát természetünk de hozamunk is az országos átlagot jóval felezte. Daczára ennek és eltekintve attól, hogy a gyár a minőségi és mennyiségi átvétel, főképp pedig a szállítás körül oly nehézségeket támasztott és számokban ki nem fejezhető károkat okozott, kénytelenek voltunk a természet egészen felhagyni, illetve azt a minimumra redukálni azért, mert a nagy távolság — tehát költséges szállítás miatt — csak a legalacsonyabb árakat nyerhettük, míg ugyanazon oknál fogva az összes szeletünket kénytelenek voltunk a gyárnak potom pénzért átengedni.

Ily körülmények között szinte önmagától vetődik fel az a gondolat, nem lehetne-e ezen nehézségeket, ha nem is teljesen elhárítani, de legalább is enyhíteni és tűrhetővé tenni.

Nem-e lehetne a quantum szállítást, mely legtöbbit von el a répa árából kikerülni olyformán, hogy vagy a természet terület központjában kisebb gazdasági cukorgyárat állítatnánk fel, vagy pedig csupán a répa dolgoztatnánk fel nyers lére és ily alakban szállítanék be valamely cukorgyárba?

Sokat foglalkoztunk ezen eszmével, míg végre annak megoldását a francia u. n. raperie rendszerű gyárakban — melyek leírását alább adjuk — véltük megtalálhatni.

Igaz ugyan, hogy ily kisebb keretű cukorgyár létesítésének eszméje manapság olyannyira szokatlan és a modern felfogással oly éles ellentétben áll, hogy a legképzettebb szakemberek az első pillanatban azt egyszerűen kivihetetlennek fogják mondani; ha azonban tüzetesen foglalkozunk ezen kérdéssel, mindinkább, arra a meggyőződésre jutunk, hogy habár egy kisebb gyár üzemeltetése egy nagy gyárral egyenlő arányban nem áll, de viszont mint tisztán mezőgazdasági gyár az ellentétes érdekek kiegyenlítése folytán annyi előnyt biztosít amazzal szemben, hogy ezen előnyök — mondjuk a jóval nagyobb — üzemeltetést paralizálják.

Most már legyen szabad felsorolnom mindazon előnyöket, melyeket egy ily mezőgazdasági gyár a természetnek nyújt:

Először lehetővé teszi a répatermesztést — ha egyébként a viszonyok arra alkalmasak — az ország területén bárhol, még ott is, hol a közlekedési eszközök híján eddig répatermesztésre gondolni sem lehetett.

A szállítási költség nagy részének megtakarítása, — mi a távolság szerint változó — középtávolságnál 15—20 fillérrel vehető fel métermázsánként.

A répának a gazdasági cukorgyárba vagy raperieba szállítása alkalmával a friss szelet

mint retourszállítmány a gazdának olcsó és kitűnő takarmányt biztosít.

Lehetővé teszi a gyár közelsége a gyártási melléktermékeknek — melasse, méziszap — a gazdaságban leendő felhasználását.

Végül pedig mint igen fontos tényezőre, vagyis mint olyanra, mely eddig mint a legélesebb érdekelletét állott a gyár és természet között, rá kell mutatni a természetű répafaj szabad megválasztására. Nagyon természetű, hogy itt abból a feltevésből kell kiindulnunk és ami az egyedüli helyes is, hogy a gyár vagy egy nagybirtokos tulajdona, vagy szövetkezeti alapon létesül olyformán, hogy a természetű a természetű terület arányában osztozik mint részvényes a gyár jövődmezésében.

Az ipari gyárak a saját érdekükben a természetűnek oly répafaj természetűt engedélyezik, melyek legjobban polarizálnak vagyis egy bizonyos súlyegységben a legnagyobb cukorhozamot adják. Hogy aztán a gazdának egy holdon mi termelt, azzal természetűen nem törődnek.

Nem így kell majd gondolkodnia a gazdasági cukorgyárnak, t. i. hogy mennyi cukrot nyer egy métermázsára répa után, hanem mennyi cukrot tud egy hold földterületből nyerni és így természetűen oly fajok természetűt fogja felkarolni, melyek megfelelő cukortartalom és tisztasági quotiens mellett a legnagyobb hozamot adják, a gyárnak semmi hátránya, a termelőnek ellenben nagy előnye támad. Mert tegyük fel, hogy egy cukorban gazdagabb répafajból 12% kihasználás és 120 mm. hozam mellett holdankint 14.40 mm. cukrot nyerünk, ugyanekkor egy cukorban szegényebb répa 10% kihasználás és 160 mm. hozam mellett 16 mm. cukrot fog eredményezni, ami már lényeges különbség! Pedig midőn az egyik répafajt 120, a másikat 160 mm. hozammal vettük fel, egy cseppet sem tuzottunk, mert a két hozam közötti különbség még nagyobb is lehet!

Néhány éven keresztül Franciaországból hozott maggal tettünk kísérletet és az eredmény az volt, hogy míg a gyári magból nyert répa 1200 öles holdankint 140 mm. eredményezett, a francia répa ugyanily területen 200 mm. adott!

Mindkét fajból egyidejűleg küldöttük vegyelemzés végett Magyaróvárra és el voltunk rá készülve, hogy a francia répa kevesebb cukortartalom mellett kedvezőtlenebb tisztasági quotienst fog felmutatni és éppen az ellenkezője történt.

A bőtermő francia répáé lett a diadal! Vegyelemzettünk azután még több ízben is, mindig ugyanazon kedvező eredménnyel, amennyiben a Franciaországból hozott mag után termelt répa ugy polarizáció, valamint tisztasági quotiens tekintetében mindig lépést tartott a csekélyebb hozamu cukorgyári répával.

Ha tehát szövetkezeti alapon létesül egy mezőgazdasági cukorgyár, akkor azok az érdekelletetek, melyek az ipari cukorgyár és a természetű között fennállottak és mindenestre kizárólag az utóbbinak voltak hátrányára, nemesak, hogy megszűnnek, de határozottan előnnyé változnak, mivel a természetű egyszerű részben gyáros is, a gyárnak jóval olcsóbban szállíthatja a répát, mert hiszen a végeredményben nemesak ugyanakkora, vagy talán még nagyobb jövődmezést nyer holdankint, hanem azonfelül még a szelet- és a répafejtőbblet is javára esik, a gyár pedig olcsóbb répát kapván, az esetleges nagyobb üzemeltetést ebből fedezheti.

Nagyjában ezek volnának az előnyei egy kisebbmértetű gazdasági cukorgyárnak és habár még többet is lehetne említeni, a felsoroltak is elegendők arra, hogy ezen eszmével komolyan foglalkozni legalább is érdemes.

Most már az a kérdés merül fel, miért éppen a francia rendszerű gyárakat tartanánk viszonyainknak legmegfelelőbbeknek?

Mielőtt ezen kérdést fejtegetnénk, legyen szabad rövid leírását adni ezen gyáraknak:

Ezelőtt két esztendővel egy dunántúli ismert nagybirtokos csekélységemet és Raichl Károly pécsi gépészmérnök iparfelügyelőt bizott meg azzal, hogy az említett gyárak tanulmányozása végett utazzunk Franciaországba.

A párisi osztrák-magyar konzulátus útján megismerkedtünk Deutsch Maurus urral, a párisi osztrák-magyar kereskedelmi kamara elnökével. Ezen ur lekötözött készséggel mindenben kezünkre járt és pártfogása folytán lehető volt több ily cukorgyárat és raperiet meglátogatnunk és a gyártulajdonosoktól, illetve azok alkalmazottaitól mindennemű felvilágosítást nyerhetnünk.

A központi vagyis a nyers lé feldolgozására szolgáló gyárak a viszonyokhoz képest egy bizonyos termelési rajon központjában ugy vannak elhelyezve, hogy különböző tájakról 5—15 raperietől, melyek 10—30 km. távolságra vannak a központi gyártól felállítva — nyerik naponkint a nyers répalevet és azt további eljárással kristály, illetve finomított cukorra dolgozzák fel.

Ezekről különös említésre méltó nincsen, miután az eljárás ugyanaz, mint hazai gyárainknál.

Ez a természetű körzet megint kisebb raperie-rajonokra van felosztva és ezek központjában állanak a raperiek vagy a hogy mi azt magyarosítottuk: léállomások. Ezen léállomások feladata már most az, hogy a répát lére feldolgozva, azt szivattyuk segítségével csővezetékén át további feldolgozás végett a központi gyárba szállítják. Ide lesz összehordva közvetlen közelből a raperie-rajonokba természetű répa, honnan a természetű mint retourszállítmányt azonnal elviheti a részére eső friss szeletet.

Nem akarjuk a raperiek technikai berendezésének tüzetes leírásával a t. olvasó közönség idejét igénybe venni, tehát csak röviden említjük, hogy azok egyszerű épületben a répalevéshez szükséges gépekkel természetűen a feldolgozandó répamennyiséghez képest kisebb mértékben ugy vannak felszerelve, mint nálunk a nagy cukorgyárak. Az eljárás a répaszótól a diffúzióig is ugyanaz, csak abban van némi eltérés, hogy miután Franciaországban az adót a feldolgozott répamennyiség után fizetik, a répa tisztítására nagyobb gond fordítatik, miért is az a mosógépen kívül még egy keféskészüléken is keresztül megy, hogy a netalán még rajta tapadó földrészek, gyökerek stb. minél jobban eltávolíttassanak. A munkás szükséglet bent a gyárban (raperieban) 10, kívül 4, összesen 24 órán keresztül 28—30 munkás.

A diffúzió után nyert répalé 1—1 1/2% mézstejjel hozzáadásával közömbösítették és habár az így közömbösített lé minden káros elváltozás nélkül hetekig, sőt hónapokig eláll, a nyert lé mindennap szivattyuk segítségével a vascsövek útján lesz további feldolgozás végett a központi gyárba nyomtatva.

A vascsövek 60—100 cm. mélységben vannak lefektetve és sok esetben 30 km. távolságban hegyen, völgyön, sőt folyókon és csatornákon keresztül vezetnek a központi gyárba. Alkalmunk volt láthatni egy csővezetékét, mely két ponton a Marne folyó alatt van fektetve.

A légszivattyú egy igen érzékeny manométerrel van ellátva, mely esetleg előforduló csőrepedések alkalmával a legcsekélyebb lékiömlést azonnal megmutatja. Többször adtunk azon aggodalmunknak kifejezést, hogy nagy veszteségek származhatnak abból, ha csőrepedés áll be, mire azt a megnyugtató választ kaptuk, hogy ez csak a legkritikább esetekben történik, így például a villeneuf-meux-i csővezeték, mely 30 km. hosszú és 28 év óta van lefektetve, egész idő alatt csak egyetlenegy csőrepedést mutat fel és akkor is, miután a manometer a hibát azonnal jelezte, minimá-

lis lékiömlés
hány óra a

A külön
3—15 raperie-
nyokhoz ké-
egy és úgy-
is használ-
vagy esetle-
vezetéké le-

A Me-
de Meaux
mmázsára ré-
ponta és 1.

Ezek
Dammartin
Ezen raperie-
répát dolgoz-

A Soupp-
gozik 6000
neki három
látogattuk a
távolságban
répát dolgoz-

Meglát-
és raperie-
azonban fel-
összes ily
tapasztalato-
károktól, se-

a közömbös-
csen és min-
csőrepedése-
sohasem sz-
ily módon v-
legolcsóbb.

Villene-
annak men-
külömben v-
tási eszköze-
egy csőreped-

Odaut-
itteni szake-
kat csak
nalkozva mo-
ket, hogy Fr-
3—4 ily gyá-
tengetik élet-

Pedig
értesülve, m-
gyár van
„keservesen
a meaux-i gy-
hogy megbu-
hogy a részv-
fenn. Egy m-
ily rendszer-
nyit, hogy e-
resztül kipró-

Hazánk
országiakkal
míg ott kit-
és vasutháló-
addig minál-
leginkább ott
mesztésre m-
közlekedési e-
sági ág kultu-
zárva. Ha t-
ban czélszer-
említett oko-
mintegy tere-

A mi
dolgozó gyá-
mondva répa-
lis voltát ille-
a következő

Tegyük
a raperie v-
kereik szám-
10.000 méter
sal együtt f-
sen tehát 6-
még a raperie-
bizonyos hán-
központi gyá-
mindazon be-

his lékiömlés történt, az egész baj pedig néhány óra alatt el volt hártva.

A különböző nagyságu központi gyárakat 3—15 rapterie látja el lével és ezek a viszonyokhoz képest úgy vannak elhelyezve, hogy egy és ugyanazon csővezetékét 3—4 rapterie is használhat megfelelő kalibernagyobboldással, vagy esetleg minden rapterienek külön csővezetéke lehet.

A Meaux-i központi gyár „Suéré Centrale de Meaux” részvénytársaság tulajdona, 20.000 mmáza répa után nyert levét dolgozik fel naponta és 13 rapterie által lesz ellátva.

Ezek közül a legtávolabb, a „Villeneuve Dammartin”-i rapterie 28 km. távolságban van. Ezen rapterie naponként 1500—2800 mmáza répát dolgozik fel lére.

A Souppes-i központi gyár naponként feldolgozik 6000 mmáza répa után nyert levét, melyet neki három rapterie szállít. Ezek közül meglátogattuk a verteville-i rapteriet, mely 15 km. távolságban fekszik, naponként 1200 mmáza répát dolgozik fel és önálló csővezetéke van.

Meglátogattunk még több központi gyárat és rapteriet is, ezek egyenként felsorolását azonban feleslegesnek vélem, mert hiszen az összes ily gyárakban nyert információk és tapasztalatok abban csucosodnak, hogy sem károktól, sem üzletzavaroktól tartani nem kell, a közömbösített répalé romlásnak kitéve nincsen és minden nehézség nélkül feldolgozható, csőrepedések folytán nagyobb károk ugyszólván sohasem származnak, végül pedig a répának ily módon való gyárba szállítása kétségkívül a legolcsóbb.

Villeneuve-től Meaux-ig kitünő országut vezet, annak mentén egy hajózható csatorna, nemkülömben vasut és daczára ezen olcsó szállítási eszközöknek, — mégis mint legolcsóbb — egy csővezeték van fektetve!

Odautazásunk előtt értekezünk néhány itteni szakemberrel, kik ezen rendszerű gyárakat csak hírből vagy könyvből ismerve, sajnálkozva mosolyogtak és biztosítottak bennünket, hogy Franciaországban ma már legfeljebb 3—4 ily gyár van és ezek is csak keservesen tengetik életüket.

Pedig mily rosszul vannak ezen jó urak értesülve, mert nem 3—4, hanem 40—45 ily gyár van Franciaországban és hogy mily „keservesen tengetik életüket”, mutatja éppen a meaux-i gyár, mely már 30 éve fennáll anélkül, hogy megbukott volna, pedig nem tehető fel, hogy a részvényesek csupa kegyelethől tartják fenn. Egy másik gyár ezelőtt 5 évvel létesült ily rendszerrel, mi megint csak amellett bizonyít, hogy ezen rendszert hosszú éveken keresztül kipróbálva, minden tekintetben bevált.

Hazánk közlekedési eszközeit a franciaországiakkal összehasonlítani nem lehet, mert míg ott kitünő országutak, kiterjedt csatorna és vasutálózat áll a termelő rendelkezésére, addig minálunk a legtöbb vidéken, sőt talán leginkább ott, hol a talajviszonyok a répatermesztésre minden tekintetben alkalmasak, a közlekedési eszközök híján ezen fontos gazdasági ág kultiválása eddig teljességgel ki volt zárva. Ha tehát ezen gyárak Franciaországban célszerűeknek bizonyultak, akkor a fent említett okoknál fogva hazai viszonyainknak mintegy teremtve vannak.

A mi a csővezeték segítségével a feldolgozó gyárba szállítandó répa — jobban mondva répalé — szállítási költségek minimális voltát illeti, annak bizonyítására szolgáljon a következő számítás:

Tegyük fel, hogy a termelési rajon, hol a rapterie van elhelyezve, a központi gyártól kerek szám 10 km.-re fekszik. Ehez szükséges 10.000 méter vascső, melynek ára montirozás-sal együtt f. méterenként 6 koronába, összesen tehát 60.000 koronába kerül. Ehez jön még a rapterie berendezésköltségének egy bizonyos hányada, mert igaz ugyan, hogy a központi gyárnak amugy is szüksége volna mindazon berendezésekre, de miután ezen be-

rendezés ott összpontosítva van, ez aránylag kevesebbe kerülne s nehogy optimisztikusan számítsuk, ezen berendezés bizonyos részét a szállítás terhére írjuk.

Egy 1500 mmáza napi feldolgozásra berendezett rapterie pontos és meglehetősen magas számítás mellett 100.000 K. kerül. Ha már most ennek 25%, vagyis 25.000 K.-át a csővezeték árához, tehát a 60.000 K.-hoz adunk, úgy a szállítás terhére esik 85.000 K. Ennek 10% amortizációja 8500 K. elosztva 100 napra, vagyis a répafeldolgozási kampanzra esik egy napra 85 korona. A rapterie naponként 1500 mmáza répát dolgozik fel, melynek levét a csővezeték továbbítja, így tehát egy mmáza répának a szállítása 10 km. távolságra 56 fillérbe kerül s a szélet ingyen marad a gazdaságban!

Már most kérдем, miféle eszközzel lehet a legjobb utakat feltételezve — ily olcsón szállítani?

Ha pedig a központi gyár még tovább fekszik és a csővezetékén még több rapterie szállítja a levét, akkor a szállítás aránylag még olcsóbb lesz.

Kétségtelen, hogy egyébként kedvező termelési viszonyok mellett a termeszto biztosan megtalálja számítását, ha répáját a gazdaságához közel fekvő rapteriebe szállítva 140 fillérért értékesíti és a széletet ingyen visszakapja.

Miután pedig a fenti számítás szerint a gyárba való szállítás további 56 fillért tesz ki, akkor a gazdasági czukorgyárnak minden mmáza répája — helyben központi gyár — 1456 fillérbe fog kerülni.

Az ipari gyáraknak minden mmáza répa a gyárba szállítva legalább 180 fillérbe kerül, így tehát a gazdasági czukorgyár minden métermmáza répánál — mondjuk kerek szám — 35 fillérnyi előnyben van s ha annak üzemét 100 nap a 3000 q. = 300.000 q. veszszük fel, úgy javára esik 105.000 korona. Ennyit pedig, vagy ennél többet a két gyár közötti üzemköltségkülömbözöt nem tehet ki.

Annak idején több gyárostól kaptunk terveket és költségvetéseket egy mezőgazdasági czukorgyárra vonatkozólag, mely két külső és egy központi rapterie által 3000 mmáza répából nyert lének 24 óra alatti feldolgozására lett volna berendezve. Ez rapteriekkal, gépészeti berendezésekkel, épületekkel, szóval teljesen üzemképes állapotban 900.000 koronába került volna. Ezen költségvetések és jövedelmi számítások közlésével nem akarjuk közleményünket talosküzura nyújtani, azonban kívánatra bárkinek szívesen rendelkezésre bocsájítjuk.

A mostani czukorkriszis lehetlenné teszi, hogy az ember a jövőre nézve egy csak félig-meddig biztos jövedelem-számitást felállíthasson, biztosan feltehető azonban, hogy ha a viszonyok akkép alakulnak, hogy az ipari gyárak prosperálhatnak, akkor a szövetkezeti alapon létesítendő mezőgazdasági czukorgyáraknak okvetlen prosperálniok kell, ha azokat a magas kormány pártfogásába véve, az ipariak elnyomása ellen védeni fogja.

Mint hírlík, a jövőben a belföldi fogyasztást a gyárak között kontingentálni fogják. Nagyon kívánatos volna, ha ez a kontingentálás olyformán történék, hogy abban a netalan felállítandó mezőgazdasági czukorgyárak is részesülhetnének és miután a belföldi fogyasztás félmillió métermázsán felül van, ha ennek fele a gazdasági czukorgyáraknak rezerváltatnék, úgy annak előállítására már 10 gyár a 3000 mmáza napi feldolgozással nyerne foglalkozást.

Kívánatos és talán kivihető is volna, hogy — mint az a gazdasági szeszgyáraknál is van — a gazdasági czukorgyárak által előállítandó kristályczukor alacsonyabb adótételben részesülne, akkor az ezen gyárak életképessége méginkább biztosíthatnék.

Függetlenül ezen gyárakat a finomítottól akkép lehetne, ha a közönség közvetlenül a kristályczukrot fogyasztaná, mi olcsóságánál fogva a fogyasztást is emelné annál is inkább,

mert a kristályczukor ma már oly tiszta állapotban kerül ki a gyárakból, hogy a finomítás tulajdonképen luxus. Aki valaha háztartásában kristályczukrot használt, meggyőződhetett arról, hogy az mindenre alkalmas és semmi tekintetben nem áll mögötte a finomított czukornak, ha tehát azt a fogyasztó közönség egyszer megismeri, mindenesetre előnyben fogja részesíteni a jóval drágább raffináddal szemben.

A brüsszeli konferencia, ha talán nem is válságot, de mindenesetre oly bizonytalan helyzetet teremtett a czukoriparban, hogy a kibontakozás mikéntje a legbeavatottabb szakemberek előtt is ma még talány, hogy azonban nem várat ezen kibontakozás oly soká magára mint hinnök és talán egészségesebb és biztosabb alapokon nyugvó helyzetet fog teremteni az eddiginél — az több mint valószínű.

Java részben a kormány lesz hivatva arra, hogy ezen nemzetgazdasági szempontból oly fontos iparágat támogatásával, nemcsak továbbra is életképessé tegye, de lehetőleg virágoztassa és fejlessze.

Ez alkalommal pedig szabadjon nekünk „önző agráriusoknak” kérve reménylenünk, hogy a mi érdekeink is kellő mértékben megóvassanak és szemelött tartassanak.

Nem akarunk mi az ipari czukorgyárak anyagi helyzetének rovására helyzetünkön javítani — hisz egymásra vagyunk utalva — a legkevesebb azonban a mit tőlük kívánhatunk azon közmondás követése: „Leben und leben lassen”!

NÖVÉNYTERMESZTÉS.

Rovatvezető : Cserhádi Sándor.

Homoki takarmánynövények.

I.

1. Szeradella.

A szeradella (*Ornithopus sativus*) termesztését takarmányszerés szempontjából Németország homokgazdaságaiban nagyon felkarolták. Termesztésének nagy előnye az ottani csapadékusabb és kiegyenlítettebb klíma alatt, hogy nemcsak márczius végén, április elején főnövénynek vethető, hanem természetközöttes növénynek is, mikor is április végén, május elején a gabona közé vetik és annak lekerülte után még nyáron kaszálást ad.

A szeradella nem évelő, hanem csak egy bő és jóminőségű kaszálást ad a német homokokon, kedvező időjárás esetén, főnövénynek vetve és júniusban zöldtakarmánynak kaszálva még adhat egy gyengébb sarjukaszálást vagy legelőt.

Hogy mennyire becsülik a német homok gazdái a szeradellát, mutatja az is, hogy a homok heréjének nevezik és ezért látta jónak az Orsz. m. kir. növénytermesztési kísérleti állomás meghonosítás céljából hazánkban vele a kísérletezést megindítani.

Az állomás vezetője a gazdasági akadémia kísérleti terén már 1885. óta kezdett termesztésével foglalkozni; de többévi kísérletezés sem vezetett a kívánt eredményre, mert a szeradella csak sinylódott és a legkedvezőbb esetben csak 20 cm. magasságot ért el.

Ezen kísérlet azonban a szeradella értéke felől természetesen tiszta képet nem nyújthatott, mert a szeradella nem sikerült több okra volt lehetséges visszavinni; egyrészt, hogy a talaj meszes agyag, már pedig a szeradella nem bírja el a meszet, másrészt az ottani száraz talaj és klíma képezhetette okát a szeradella sinylódésének és így felmerült annak a szükségessége, hogy a szeradella hazánk csapadékusabb vidékein, mészszegény homokon kipróbáltassék.

Ez okból az állomás 1895-ben Sáros megye hét gazdaságában, 1896-ban pedig az ország más vidékein is 8 gazdaságban foganatosított szeradellatermesztési kísérleteket. Kipróbálta úgy a szeradella közöttes termesztését, mikor

is az őszi rozs közé volt elvetendő, valamint megkísérelte főnövénynek is vetni, de egy helyen sem sikerült a szeradella, mert mint a kísérletezés alapján kitűnt, a szeradella a mi száraz, szélsőséges klímánkon ha tartósabb szárazság áll be, csakhamar kipusztul, legyen bármily fejlődési stádiumban.

A szeradella termesztése tehát hazai viszonyaink közt nagyobb figyelmet nem érdemel; vele legfeljebb a kísérletezés ajánlható, nedvesebb fekvésű, mészszegény homokon. 1 kat. holdra főnövénynek természetve 20—25 kg. vetőmag vetendő el szórva vagy gabonaszóróvalra, közötte növénynek természetve — mi még kevesebb sikerrel kecsegtet — kb. $\frac{1}{5}$ -del kevesebb rozs közé vetve.

2. Homoki luczerna.

A homoki luczerna (*Medicago media*) nálunk vadon is előfordul; egyidőben kezdték ajánlani a homoktalajokra, mint igénytelen és a szárazságot jól bíró növényt, amelyeken ez lenne hivatva a közönséges luczernát pótolni. Nagyon hasonlít külsőre nézve a közönséges luczernához, magja attól meg nem különböztethető, de fejlődése gyengébb.

Az állomás két ízben vette fel vele a kísérletezést az ország különböző részein; egy helyen sem sikerült a homoki luczerna, mert a szárazságot éppenséggel nem bírja és tán még kényesebb a közönséges luczernánál. Homoktalajon tehát termesztése eredménytelen nem kecsegtet, jobb talajra pedig nem való, mert a közönséges luczernánál jóval kisebb a termőképessége. Magja igen drága és mivel az a közönséges luczernától meg nem különböztethető, rendszeres hamisítása magvizsgálati uton ki nem mutatható.

3. Csillagfürt.

A csillagfürt termesztése Poroszország homoktalaján nagyon el van terjedve és ez szolgáltatja a legszebb példát arra, hogy lehet okszerű takarmánytermesztéssel a homokgazdaságait felvirágoztatni: a csillagfürt termesztésének felkarolásával nagyon fellendült Poroszországban az állattenyésztés és vele kapcsolatosan a homoki kultúra. A csillagfürt nyújtotta takarmány több állat tartását tette lehetővé, ez ismét több trágyához juttatta a gazdát, a csillagfürt termesztése maga is javítólag hatott a talajra, különösen ott, hol zöldtrágyának használták.

Poroszország példája indította a növénytermesztési állomást arra, hogy mindjárt létesülésének első évében 1891-ben felvegye vele a gazdák közreműködésével a kísérletezést, miután a csillagfürt egyes fajai a gazdasági akadémia kísérleti terén előzetesen több évig tanulmány tárgyává tettek.

A csillagfürtnek ugyanis termesztés szempontjából a következő fajai jöhetnek figyelembe: a sárga, kék, fehér és az évelő csillagfürt; az előbbi három virágjának színe után nyerte elnevezését, de élettani magatartásuk is eltérő.

Igy a legtöbbet érő és legtöbbet termő csillagfürt (*Lupinus luteus*), mint sok évi kísérlet kimutatta, a meszet teljességgel nem tűri; meszes talajon rendszeren kikél ugyan, de csakhamar levelei elsárgulni, elhalni kezdenek, alig éri el a 10 cm. magasságot, azután kezd kiveszni.

A kék csillagfürt (*Lupinus augustifolius*) jobban bírja ugyan a meszet, de termőképessége nézve gyengébb a sárga csillagfürtnél.

A fehér csillagfürt (*Lupinus augustifolius*) jobban bírja ugyan a meszet, de termőképessége nézve gyengébb a sárga csillagfürtnél.

A fehér csillagfürt (*Lupinus albus*) jól bírja a meszet, takarmánynak azonban sem szára, sem magva nem való a benne foglalt keseranyag miatt. Két válfaja van: az egyiknek gömbölyű a magva, de az nagyon silányan bizonyult; a másik laposmagu vagy egyiptomi csillagfürt, melynek megbeszélésére még visszatérünk.

Az évelő csillagfürttel (*Lupinus polyphyllus*) az állomás a kísérleti téren sok éven át kísérletezett. Az évelő csillagfürt 1897-től 1901-ig tartott ki a kísérleti területen és mit sem vesztett sűrűségéből, ami jele annak, hogy jól bírja a meszet. Lassu fejlődése és csekély hozama miatt azonban — évente csak egy kaszálást adott — sem takarmánytermesztésre, sem zöldtrágyázási célra nem ajánlható, már magjának drágasága miatt sem. Legfeljebb erdőben, tisztásra vetve, jöhet figyelembe, mert évelő lévén, a vadnak kedvelt eleséget biztosít.

Az állomás a sárga csillagfürtöt mészszegény homokon kívánta kipróbálni és erre a célra a nyíri homok mutatkozott alkalmasnak; a meszes bácsmegyei homokon pedig kék csillagfürttel kísérletezett 1891—92-es években és pedig a termesztési kísérletet műtrágyázási kísérlettel összehozva.

Ezen kísérletek azon eredményre vezettek, hogy alkalmas viszonyok közt a csillagfürt nálunk is díszlik és elsősorban, mint zöldtrágyát adó növény jöhet hazánkban is figyelembe.

Ami a csillagfürt termesztését illeti, az elővetemény dolgában nem válogatós, de nagyon gyomos talajon ajánlatos gyomirtó növény után természetben, mert kezdetben inkább gyökérzetét fejlesztve ki, lassan fejlődik és így a gyom elnyomással fenyegeti; maga után is természetbe, de utána legjobb rozst vetni, mert ez hálálja meg legjobban homokon a csillagfürt talajjavító hatását; száraz, forró fekvésekben a csillagfürt nem terem meg, ugyszintén nem díszlik a sárga csillagfürt meszes homokon, míg a kék csillagfürt inkább tűri a meszet, de ha a talaj sósavval leöntve erős pezsgésével nagyobb mennyiségű mész jelenlétét elárulja, szintén kipusztul.

Istállótrágyát nem szokás a csillagfürt alá adni, annál kevésbé akkor, ha zöldtrágyának természetjük, de indokolt lesz alája műtrágyát adni, mert sok esetben a csillagfürt nem sikerülte, éppen a talaj szegénységére vezetendő vissza. Legjobban megfelel a káli-trágyára, de hogy teljes trágyát adjunk, célszerű lesz a csillagfürt alá foszforsav-trágyát is adni vagy ha ezt nem tesszük, úgy az utónövénynek juttassuk azt. Kat. holdankint 2 mmázsa Thomassalak és 75 kg. 40%-os káli-trágya tekinthető rendes adagnak, mely a legnagyobb hatást akkor fogja eredményezni, ha még ősszel elszántatik.

A fagyot a csillagfürt megsínyli, azért vetendő csak április hóban; bár nagy a magva, mégis gyenge a csirája, azért 4 cm.-nél mélyebbre ne vessük. Vethető szórva is, de jobb a soros vetése, ha takarmánynak vagy zöldtrágyának szánjuk, 20—25 cm. sortávola vessük el, ha magnak, 37 cm.-re, hogy legalább egyszer megkapálhassuk. Kat. holdankint 40—80 kg. vetőmag szükséges.

Kikelése után boronáljuk meg, egyéb ápolást nem igényel, csak ha kezdetben a gyom elnyomással fenyegetné, kapálhassuk meg; később gyors és buja fejlődésével a gyomot nem engedi már lábra kapni.

Ha magnak természetjük, aratását akkor végezzük, mikor a hüvelyei barnulni, a mag foltosodni kezd, mi rendszerint augusztus hóban következik be, egyenetlen érése nagyon megnehezíti a kellő kaszálási időpont eltalálását.

Kaszával vágva, különösen száraz időben sok magot hullatna, amiért is vagy sarlóval szokás vágni, vagy kézzel nyűvik; vagy azonnal vagy néhány napig renden hagyva, kis kévekbe kötik, azokat összeállítják és ha utóérett, behordják, vagy mi egyszerűbb, a táblán csépelgetik ki.

Magtermés kat. holdankint 4—12 mmázsa, szalmatermése 12—25 mmázsa.

Poroszországban két célból termesztik a csillagfürtöt, részint magtermése miatt, mely jó, proteindus abrakot ad, részint zöldtrágyának. Mert takarmánynak nem való, zölden vagy szénának szárítva legfeljebb a juh eszi meg,

szarvasmarha vagy ló csak virágzása előtt zsenge korában eszi meg.

Magja azonban csak hosszadalmas előkészítés után abrakolható; a benne lévő méreg ugyan az u. n. lupinózó-betegséget idézi elő, mely béldugulást, lázas állapot és azzal az állat leromlását és végre elpusztulását vonja maga után, ami tehát ezen mérges anyagnak előzetes kivonását teszi szükségessé. Ez okból nem valószínű, hogy a csillagfürt magtermesztése abraknyerés szempontjából nálunk még homokon is elterjedne és hazánkban a csillagfürt termesztése ezidőszert csak zöldtrágyázási szempontból jöhet figyelembe.

Erre a célra pedig Kerpely szerint legmegfelelőbb a laposmagu, fehér csillagfürt, melyet már több uradalom zöldtrágyának nagy sikerrel természet. Ezen növény még meszes talajon is 1 méternél magasabbra megnő és ez szolgáltatja a legnagyobb zöldtrágyatömeget. Miután ezen növény elterjesztése és megismertetése homoki gazdaságokban zöldtrágyázás szempontjából felette kívánatos, az állomás már a múlt évben megtette az iránt a lépéseket, hogy a magtermesztésre egy uradalmat megnyerjen és ezen maggal a kísérletezést az idén megindította. Magja különben már hazai magkereskedők útján is beszerezhető és érdemes homokon termesztését magánaton is megkísérteni. Az eddigi tapasztalatok alapján nagyon valószínű, hogy zöldtrágyázás szempontjából ezen csillagfürt a sárga és kék csillagfürt termesztését ki fogja nálunk szorítani.

Gyárás József.

TAKARMÁNYOZÁS.

Rovatvezető: Cselkó István.

A leveles cukorrépafejekről.

A sz—i uradalom központi hivatala azzal a kérdéssel fordult a „Köztelek” szerkesztőségéhez, hogy mekkora takarmányértékkel bírnak a zombolyai kazalban eltartott leveles cukorrépafejek. Ez a kérdés sokkal fontosabb, mint a minőnek első pillanatban tetszik, ami arra indít minket, hogy rövid áttekintést nyújtsunk arról a tanulmányról, melyet a „Deutsche Landw. Gesellschaft” megbízásából Lehmann tett s mely több tekintetben nagyon meglepő s váratlan eredményeket szolgáltatott. A kérdéses tanulmányra az szolgáltatott okot, hogy a német gazdák minden áron meg akarják a leveles cukorrépafejek szárítási ügyét oldani s ezért felkérték Lehmann, hogy állapítsa meg a friss és a besavanyított leveles cukorrépafejek takarmányértékét, mit Lehmann azzal kezdett meg, hogy számos hannoveri répatermesztőnél leveles cukorrépafejeket gyűjtve, megelemezte azokat s juhok segítségével emésztetőségüket állapította meg. Ekkor pedig azt találta, hogy a leveles cukorrépafejek a következő átlagos összetétellel bírnak abban a félig fonnyadt állapotban, aminőben ősszel etetésre szoktak kerülni. Ugyanis százalékokban foglaltatik bennük:

em. fehérje	1.82
„ zsir	0.20
„ N.-mentes anyag	7.02

Lehmann szerint valamennyi takarmány közül a buzakorpával hasonlíthatjuk a leveles cukorrépafejeket legjobban össze, mert mindkettő ugyanoly arányban tartalmazza a különféle emészthető s emészthetetlen alkatrészeket s mert a leveles cukorrépafejek csak abban különböznek a buzakorpától, hogy 7-szer annyi vizet tartalmazván, a különböző alkatrészek is csak $\frac{1}{7}$ akkora mennyiségben foglaltatnak bennük, amiből azt következteti, hogy 7 rész fonnyadt leveles cukorrépafej 1 rész buzakorpával egyenértékű.

Négy hannoveri gazdaságban azt is megállapította Lehmann, hogy 1 kat. holdon 138—

178 q. leveles korpáértékben jelent, mely veszik cukorrépafejek ugyan a répató ha csak félakkó oly nagy értéke répafejek, hogy elleneznünk kell szük, hogy trágy

Érdekesnek kezdődése hihetetlen mennyi. A hannoveri s egy-egy állat s 3 kg. zabszal 1 kg. súlygyarap. Még több leveles melyek a fejőst gazdák, kik néz cukorrépafejet kint s naponta a tehének, mi takarmányt, de tott 150 kg. leveles fehérjét s tartalmaz, oly hogy dacára a fejőst szerint egyenes vezethető vissza nagyon jó takarmány azok nem tartalmaz is sz

A gazdák leveles besavanyított részint besavanyított anyagokból 100 kg. leveles a zombolyai május elején vannak jelen:

em. fehérje ...
„ zsir ...
„ N.-mentes ...
tápegység ...

Ez azt jelenti, hogy a leveles cukorrépafejek savanyított állapotban is értékesek. A besavanyított leveles cukorrépafejek ös

Lehmann: szárazanyag em. fehérje „ zsir „ N.-mentes tápegység

A tápegység számítottuk ki, hogy a besavanyított leveles cukorrépafejek rész, mely viselkedik ugyanolyan, mint a friss, de nem ugyanannyi leveles cukorrépafej

A besavanyított leveles cukorrépafejek értéke ugyanolyan, mint a friss, de nem ugyanannyi leveles cukorrépafej

L. a. s. és bek. ményt is.

gázása előtt
dalmas elő-
ne lévő mé-
gséget idézi
ot és azzal
ulását vonja
es anyagnak
sé. Ez ok-
fürt magter-
ből nálunk
zánkban a
csak zöld-
mbe.
szerint leg-
ér csillag-
öldtrágyának
ny még me-
bbra megő-
trágyatöme-
ése és meg-
zöldtrágya-
tos, az állo-
e az iránt a
egy uradal-
a kísérlete-
ülönben már
zerezhető és
agánaton is
tok alapján
yázás szem-
és kék csil-
nk szorítani.
is József.

ÁS.

jekről.

vatala azzal
szerkesztő-
értékkel bir-
rtott leveles
l fontosabb,
etszik, ami
intést nyujt-
a „Deutsche
bl Lehmann
n meglepő s
t. A kérdé-
ot, hogy a
rják a leve-
ét oldani s
llapítsa meg
czukorrépa-
mann azzal
eri répatér-
ket gyűjtve,
ével emészt-
or pedig azt
afejek a kö-
ak abban a
ben őszszel
zálékokban

1-82
0-20
7-02

takarmány
uk a leveles
mert mind-
za a külön-
atrészeket s
k abban kü-
7-szer anyi
katrészek is
foglaltatnak
hogy 7 rész
rész buza-

azt is meg-
oldon 138-

178 q. leveles czukorrépafej nyerhető, mi korpáértékben kifejezve 20—25 q. buzakorpát jelent, mely veszendőbe megy akkor, ha a leveles czukorrépafejeket alászántjuk. Nálunk nem akkora ugyan a répatermés, mint Németországban, de ha csak félakkora termést számítunk, akkor is oly nagy értéket képviselnek a leveles czukorrépafejek, hogy az alászántásukat okvetlenül elleneznünk kell, különösen ha tekintetbe vesszük, hogy trágyaértékük csekély.

Érdekesnek tartjuk azt is, hogy Lehmann kérdészködései folytán kisült, hogy a marha hihetetlen mennyiségű czukorrépafejet képes enni. A hannoveri gazdák pl. marhát hizlalnak s egy-egy állatra 100 kg. leveles czukorrépafejet s 3 kg. zabszalmát számítva, kerek számban 1 kg. súlygyarapodást érnek el vele naponta. Még több leveles czukorrépafejet etetnek némelyek a fejőstehenekkel, mert vannak hannoveri gazdák, kik némi szalma mellett 150 kg. leveles czukorrépafejet is adnak a tehéneknek fejéskint s naponta. Ettől persze hasmenést kapnak a tehének, mi miatt hiányosan emésztik meg a takarmányt, de miután a tehénenkit fogyasztott 150 kg. leveles czukorrépafej 2 kg. emészthető fehérjét s 10-5 kg. emészthető szénhidrátot tartalmaz, oly bő táplálásban részesülnek azok, hogy dacára a hiányos emésztésnek, kitűnően tejeznek a leveles czukorrépafejtől. Lehmann szerint egyenesen erre a táplálóanyagazárlásra vezethető vissza, hogy a leveles czukorrépafejek nagyon jó takarmánynak a hírében állanak s hogy azok nemcsak a tej mennyiségét, de zsirtartalmát is szaporítani képesek.

A gazdák az őszszel fel nem etethető leveles czukorrépafejeket részint alászántják, részint besavanyítják. Lehmann utóbbit is tanulmányozta s azt találta, hogy ezen emészthető anyagokból, melyeket mi az őszszel pl. 100 kg. leveles czukorrépafejjel a verembe vagy a zombolyai kazalba juttatunk, április vége s május elején már csak a következő mennyiségek vannak jelen:

	friss kg.	savanyu kg.	vesztesség %
em. fehérje	1.38	0.37	73
„ zsir	0.20	0.11	46
„ N.-mentes	7.02	3.21	56
tápegység	11.76	4.55	62

Ez azt jelenti, hogy a besavanyítás folytán beálló tápanyagvesztések oly nagyok, hogy a ki pl. 100 szekér friss leveles czukorrépafejet savanyít be, az már csak 38 szekérre válót talál tavasszal a veremben.

A besavanyított leveles czukorrépafejek százalékos összetételét következőnek találta Lehmann:

	friss	savanyu
szárazanyag	16.8	23.8
em. fehérje	1.38	0.17
„ zsir	0.20	0.34
„ N.-mentes	7.02	9.69
tápegység	11.76	11.22

A tápegységeket 3:3:1 arány szerint számítottuk ki. Számaink tehát azt mutatják, hogy a besavanyítás 2/3-al csökkentti ugyan a leveles czukorrépafejek táptartalmát, de az a rész, mely visszamarad, megközelítőleg egyenértékű ugyanannyi friss anyaggal, vagyis 100 szekér friss anyag 38 szekér savanyura apad ugyan meg, de 1 szekér savanyu anyag majdnem ugyanannyit ér, mint 1 szekér friss leveles czukorrépafej.

A besavanyított leveles czukorrépafejek feltűnően kevés fehérjét tartalmaznak. Ugyanezt tapasztaljuk minden besavanyított takarmányról,*) ami ugy magyarázható meg, hogy azon baktériumok, melyek az elvermelt vagy zombolyázott takarmányban szaporodnak, saját testüket építik fel vele, vagyis a takarmányfehérjét baktériumfehérjévé változtatják át, mely

*) L. a „Köztelek” 23. számában „A besavanyított és beharokkás szénú táptartalom” című közleményt is.

utóbbi azonban teljesen emészthetlen, mert az emésztési nedvek nem képesek a baktériumokat megölni s megemészteni. Bizonyos baktériumok továbbá szét is bontják s amidanyagokká változtatják át a takarmányfehérjét s ezt főleg a könnyen emészthető fehérjével teszik, miáltal szintén hozzájárulnak annak csökkentéséhez. Ezért nagyon helytelen az, ha fehérjében gazdag zöldtakarmányt, pl. herét vagy zabosbukkónyt savanyítunk be olyankor is, midőn szénát készíthetünk belőlük.

A besavanyítás folytáni fehérjevesztés természetesen nagyon megváltoztatja a takarmány táparányát, mely a friss leveles czukorrépafejekben 1:5.4, a besavanyítottakban 1:6.20, amiből az következik, hogy a besavanyított anyag csakis fehérjepótlás mellett fejthet ki kellő táphatást, mire különösen fejőstehenek táplálásánál kell ügyelnünk.

A megbeszélte óriási tápanyagvesztések érthetővé teszik, hogy Németországban teljes erővel azon vannak, hogy dülöre juttassák a leveles czukorrépafejek szárítási ügyét. Ezt a kérdést különben félig meg is oldották már s jelenleg háromféle módját gyakorolják a szárításnak, u. m. a Wüstenhager-félt, melyet a „Köztelek” 1900. 88. számában mi is megbeszélünk, továbbá a Petry és Hecking-félt, melynél előbb mogorónyi darabokra aprítják fel a leveles czukorrépafejeket s végre a Büttner s Meyer-félt, melynél a leveles czukorrépafejeket megszeccskázva s kisajtolva a cukorgyárakban használatos szeletszáritón szárítják meg, de ennek a módszernek az a hibája, hogy a leveles czukorrépafejekből kisajtolt nedvvel sok tápanyag megy veszendőbe, mit a csekélyebb szárítási költségek sem térítenek meg. E szárítók jelenleg cukorgyárakban működnek, de a német gazdák azon reménykednek, hogy a mérnökök szállítható szárítókat, vagy legalább olyan kisebb szárítókat fognak készíteni, melyet saját majorjában állíthat fel a répatermesztő, mert a cukorgyárban működő szárítót legfeljebb csak a közvetlen szomszédok vehetik igénybe s így nagyon tökéletlenül oldatnék meg velük a leveles czukorrépafejek szárítási ügye.

A répafelek tudvalevőleg igen sok sóska-savat tartalmaznak, melyet általában mérgező anyagoknak tartanak. Ez a vélemény azonban — legújabb tapasztalatok szerint — oda módosítandó, hogy a kérődő állatok szétbontják a bendőben a sóska-savat s hogy a leveles czukorrépafejek csak hashajtólag képesek hatni, ami azonban nem annyira a sóska-savnak, mint inkább a nagy víztartalomnak tulajdonítható. Ez teszi érthetővé, hogy a marha hihetetlen mennyiségű friss leveles czukorrépafejet képes úgy fogyasztani, hogy hasmenésen kívül semmiféle baja sem támad tőle, ami azt a félelmet is eloszlatja, melylyel sokan a száritott leveles czukorrépafejek iránt viseltetnek, azt hívén, hogy a sóska-sav nagy hibája lesz ennek az új takarmánynak.

Cselkó István.

ÜZEMTAN.

Rovatvezető: Hensch Árpád.

Borzderes-tehenészet jövedelmesség.

Miként a tehenészetek jövedelmességéről, a Köztelek 34. számában közölt cikkemben fölemlítém, a tárgyalás alapját képező tükrös-majori tehenészet tehénállománya 80 drb, amelyből évente 16 drb, vagy 20% pótolatják saját tenyésztésü előhasi üszök beállításával. A beállított üszök fölnevelési ára 270 korona, az átlagban 450 kiló súlyú kimustrált öreg tehének értéke megközelítőleg 140 korona, 1 drb tehén tehát 5 év alatt átlagban 130 K., 1 év alatt pedig 26 koronát veszít értékéből. Egy drb tehén értéke tehát:

az első év elején a beállításokr	270 korona
a 2-ik „ „	244 „
a 3-ik „ „	218 „
a 4-ik „ „	192 „
a 5-ik „ „	166 „

5 darabé összesen 1090 korona, vagyis egy darab átlagos értéke $\frac{1090}{5} = 218$

korona. A 80 drbból álló tehénállomány összértéke tehát 17.440 K., 2 hágbikaké 500 K. = 1000 K., vagyis a tehenészetben fekvő teljes állattöke 18,440 korona.

Az évenkénti 16 drb létszámapadásból 3 drbot számíthatok elhullásra, 3 drbot szükségből eladásra és 10 drbot mustrálásra.

Az átlagos évi borjuszaporulat 80 drb tehén és 10 drb mustra után 72 drb. Ebből 6 drbot számíthatok elhullásra, 30 drbot eladásra és 36 drbot elválasztásra.

A tehének évi átlagos tejhozama a szoptatáson kívül, az utóbbi évek átlaga szerint 2400 liter. A tej tiszta értékesítési ára ab vasutállomás Bieske, a központi tejesarnoknál 10 fillér. Tehát a tej árából, mit a budapesti fogyasztóközönség 25 fillérjével fizet, 40% kerül a gazda zsebébe, 60% pedig a vasutiszállítás és a közvetítésre megy föl.

A tehének nyáron legelőre járnak és zöldtakarmányozásban a szükséghez képest részesíttetnek. Telen átlagban 2 kg. korpát, 0.5 kg. olajpogácsát, 15 kg. répat, 6 kg. hereszénát és 6 kg. polyvát — takarmányszalmát kapnak. A 80 drbnak a 2.5 kg. = 200 kiló napi abrakjából kb. 150 kiló a polyva és répa közé keverten, egyelőn takarmányoztatik az egész állománynyal, 50 kiló pedig friss fejősöknek adatik pótlékul.

A jövedelmi mérleg ezek után a következő:

	Összeg korona
Tejhozam 80 drb tehéntől a 2400 l. =	192,000 l.
10 fillér	19,200
Állatteladésból: 10 drb mustratehénért a 140 K.	1,400
szükségből eladott 3 tehén és 3 bór ára	300
30 drb szopós borjuért a 35 K.	1,050
36 drb választott borjuért a 60 K.	2,160
Javára	24,110
Tőkekamat: 18,440 K. állattöke után 5%	922
Kamat és amortizáció 2000 K. eszközeletári tőke után 9 1/2%	190
Kezelési költségre: trágyaértékkel együtt 29,000 K. bruttójövedelem után 5%	1,450
Állománypótlásra: 16 darab előhasi üsző ára a 270 K.	4,320
bikavételre évi ráta	200
Személyzet: 1 tehenes gazda, 5 tehenes, 1 mosogató évi bére	2,990
Fogató: tejszállítás, takarmányozás, répa és szeeskavágásra 1 lófogat és 1/2 bivalyfogat évi költsége	1,566
Munkabér: szeeskavágásra napszám 120 a 1 K., 130 a 1.60 K.	328
Takarmány: 80 drb tehén és bikának 160 napra nyáron:	
a 25 kg. = 3200 mm. zöldtakarmány a 0.50 K.	1,600
a 5 „ = 640 „ alomszalma a 1 K.	640
Takarmány: 80 drbnak télen:	
a 2 kg. = 320 mm. korpa és dara a 9.50 K.	3,040
a 1/2 „ = 80 „ olajpogácsa a 12.50 K.	1,000
a 6 „ = 960 „ l. r. széna a 2.20 K.	2,112
a 15 „ = 2400 „ répa a 0.50 K.	1,200
a 6 „ = 900 „ takarmánysz. és polyva a 1.20 K.	1,152
a 8 „ = 1280 „ alomszalma a 1 K.	1,280
Legelőbér: 80 drb tehén után a 10 K.	800
Boltú cikkek: 7 mm. marhasó a 15 K., 2 mm. petróleum a 36 K.	210
Orvoslás: beojtás, fejedény, lánca, kötél stb.	300
Épület: jászol, vízvezeték stb. javításra	300
Terhére	25,600
Készpénz-vesztesség	1,490

Ezen készpénzvesztés tekintendő a tehenészetben produkált trágya értékének. A nyers trágyatermesztés ez esetben 12,000 mm., ebből levonva 15%-ot beéredésre, 10,200 mm. félérett trágya termelési ára 14.90 korona, vagyis 1 mmázsáé körülbelül 14 fillér. Mivel azonban a trágya értékesítési árát 50 fillérnek vettük föl:

A 10,200 mm. a 0:50 fillér 5,100 K. értékéből levonva a készpénzvesztéséget = 1,490 koronát, a tehenészet vállalkozási haszna 3,610 korona.

Azért mondom ezt vállalkozási haszonnak, mert az állat és eszközök 5%-os kamatját a jövedelem terhére már ugyanis beszámítottuk. Kérdés, valódi jövedelemnek tekinthető-e a fent kimutatott trágyaérték-többlet és ha igen, hány százalékot jövedelmez a befektetett tőke?

Hát igenis, a trágyaértékből származó jövedelem föltétlenül reálisnak tekinthető. Ugyanis jövedelmező növénytermesztés a kérdéses gazdaságban erőteljes trágyázás nélkül nem képzelhető és miként a gabonatermesztés jövedelmezőségéről a „Köztelek” 8. számában közzétett cikkem záradékában kifejtettem, minimális termés és értékesítés mellett a növénytermesztés 80 fillérrel képes a trágyát értékesíteni. Akkor tehát, amidőn 50 filléres rendes értékesítési árt számítottunk, még minden mmázsán marad 30 fillér haszon, ami 30,000 mmázsá trágyatermesztésnél 900 K. vállalkozási hasznot jelent. Ha pedig 14 filléres trágyával dolgozunk, ugy ezen jövedelem 1 mmázsán 80 — 14 = 66 fillér, vagyis 30,000 mmázsá trágyafelhasználás 19,800 koronával értékesül a növénytermesztés jövedelmében.

A trágyatermesztés és a teljes értékesítési ár közötti különbözet tehát határozott értékmérője a növénytermesztés jövedelmezőségének és így annak segítségével ezen jövedelem is kiszámítható az alább következő módon.

Föltéve pl., hogy az igaerő és az üszögulya 50, a hizómarha 40, a tehenészet 14 és a sertés-tenyésztés 0 filléres trágyát produkál, ugy a növénytermesztés várható tiszta jövedelme 80 filléres teljes értékesítési ár mellett:

a fogaterő után...	7,700 mm.	× (80-50) =	2,310 K.
a gulya „ „ „	7,500 „	× (80-50) =	2,250 „
a hizómarha után	2,500 „	× (80-40) =	1,000 „
a tehenészet „	10,200 „	× (80-14) =	6,730 „
a sertés-tenyésztés után	2,100 „	× (80-0) =	1,680 „
Összesen...	30,000 mm. után		13,970 K.

Ha helyes volt a trágyaértékszámítás, ugy ezen összegnek egyeznie kell a készpénzbevételek és kiadásokon alapuló előirányzat jövedelmi eredménnyel.

Az 50 filléres trágyaértékesítési árral tehát elég mérsékeltén számíthatjuk a trágyaértéket arra nézve, hogy azt az állattenyésztés reális jövedelmezőségébe betudhassuk.

Ami most már a tőke kamatotatásáról illeti, a nyilván befektetésnek elismert 18,440 korona állattőke és 2000 korona eszközléltári tőke, együtt tehát 20,440 korona, a már fölszámított 5%-os 1022 K. kamaton kívül 3600 koronát, együttvéve tehát 4600 koronát jövedelmezett.

Csak hogy a fenti állandó tőkén kívül befektetésnek tekinthető a felhasznált takarmányok 11,600 korona értéke is, mert ezt teljes értékben vesszük át, mint készletet az új esztendőre. Ennek 5%-os kamatját számítva 580 koronával csökken a fent kimutatott tiszta jövedelem.

A jövedelem rovására irandó továbbá, a személyzet, fogaterő, munkabér, legelőbér, bolti cikkek, orvosi és épületjavításokra előírt 7200 korona kiadás — mint forgótőke, — kamata, mely az egyes kiadások folyósításának idejétől kezdve számítható föl, mivel pedig ezen 7200 korona évi kiadásból 1 óra 600 K. esik, havonként előreláthatólag 600 kor. kamata volna a mérleg terhére irandó.

Ezen folyó kiadások ellenében azonban a tehenészetnek a tejtermék és állatellátásból, nemkülönben a trágyaértékből származó 29,000 korona bevétele, szintén havonként válik esedékessé és amennyiben a forgótőke után kama-

tot számítottunk föl a tehenészet terhére, illő dolog, hogy a befolyt jövedelemből kamatot számítsunk föl annak javára. A 29,000 K. összebevételből egy óra 2400 korona esik, amiből levonva a 600 korona havi kiadást, havonta előreláthatólag 1800 korona bevételi többlet irandó a mérleg javára, ami összesen 495 K.-t tesz és ezt levonva a takarmányérték 580 korona kamatjából, marad a takarmány és forgótőke kamatai czimén a tehenészet terhére irandó 85 korona, vagyis aránylag oly csekély összeg, amelyet a jövedelmi előszámításoknál bátran figyelmen kívül hagyhatunk. Ha azonban a takarmányérték értéket a valószínű jövedelmi mérlegben a tehenészet vagy a gazdaság terhére fölszámítjuk, ugy viszont a bevételek többletének kamatait is okvetlenül is föl kell azok jövedelmének javára számítanunk.

A tehenészet befektetésbe azonban a bérletnél a takarmányérték, saját birtokon pedig az épülettőke is beszámítandó, ha az épületek értéke 35—40 évi használattal még teljesen le nem törlesztetik.

Haszonbérletnél tehát a fenti 4,600 korona jövedelem, a 20,400 korona állat- és eszköztőke és 11,600 korona takarmányérték, összesen tehát 32,000 korona befektetési érték mellett körülbelül 14% jövedelmet képvisel.

Saját birtokon pedig, a 80 drb tehenének való istálló és eselédlakásokra 16,000 korona értéket számítva, a 4,600 korona a 48,000 korona befektetésnek mintegy 10%-os jövedelmét képvisel.

A tehenészet tehát annak daczára, hogy mérlege 1400 korona készpénz veszteséggel zárt, igen tisztességes üzleti jövedelmet adott.

Tehát igenis lehet a tej 10 filléres értékesítése mellett is tisztességes jövedelmet produkálni, de persze nem fölösleges takarmány-pazarlást üző luxus-tehenészetekben és nem 1600—2000 literes évi tejhozammal. Tehát érteni kell hozzá, tanulni és számítani és mellesleg egy kicsikét dolgozni is. Mert hogy a tej ára ismét föl menjen 16—20 fillérre, azt már elhegedülte Szent-Dávid.

Tízfilléres tejhozam mellett a specziel tejtermelő tehenészetekben a jövedelmezőség 2000—2100 liter mellett kezdődik, holott a tejhozam ezen átlagnak messze föltötte fokozható. Amde 2400 literes tejhozammal is megszűnik a jövedelmezőség 8 filléres értékesítés mellett.

És erre jó lesz vigyázni! Mert a tejértékesítés is átkozottul visszás állapotokban leledzik. Mert hogy miért kell a gazdának a budapesti közönség által 25 fillérrel fizetett tej árából 10 fillérrel beérnie és viszont miért kell a fővárosi közönségnek a gazda 10 filléres és többrendbeli keresztelésen keresztül esett tejét 25 fillérért megélnie, azt az én parasztféjem sehogy sem bírja bevenni.

Nem elég tehát ha a gazda jutányosan termel. Összetartás is kell, hogy a t. tejvigéző urakat kissé megszorogathassuk.

Matlaskovszki Tádé.

A Gazdák Biztosító Szövetkezetének közgyűlése.

A Gazdák Biztosító Szövetkezetének első évi rendes közgyűlést gróf Zselénski Róbert elnöklete alatt április 30-án délelőtt tartotta a Köztelken.

A közgyűlés napirendjén alapszabály-módosítás is volt kitűzve, minek szüksége azért forgott fenn, mert a szövetkezet f. évi július 1-ével az életüzletágat is működése körébe fogja venni. A szövetkezet alapítóinak intenciója is az volt, hogy a tűz- és jégosztályok bevezetése után az életosztályt is be fogja vezetni. E tekintetben az előmunkálatok már

folyamatban vannak a szövetkezetnél mintegy 200 ezer korona alapítványi üzletész jegyzve is van, anyagi tekintetben tehát semmi akadály nincs ez üzletág bevezetésének.

A Köztelek f. évi 30-ik számában a szövetkezet első üzletészének eredményeiről már beszámoltunk, s itt csak az igazgatóság jelentéséből azt tartjuk szükségesnek kiemelni, hogy a szövetkezet az üzletvezetés körül életbeléptetett szigorú takarékoság elve mellett az első, tehát a legköltségesebb üzletévben is aránylag igen kevés kezelési kiadásokat rótt a szövetkezeti tagokra. Felette megnyugtató, hogy a szövetkezet már az első évben be tudta váltani a díjvisszatérítésre vonatkozó ígérteit s biztosra vehető, hogy a tűz üzletágban a díjvisszatérítés állandó marad.

Az életüzletág bevezetése annál indokoltabb, mert mint az igazgatóság jelentése hangsúlyozza, évente nálunk 220 millió korona értékű élethibtosítás köttetik, melyből 55% külföldi intézetekre esik.

A szövetkezet közgyűléséről az alábbi tudósításunk számol be.

A közgyűlést Zselénski Róbert gróf, a szövetkezet elnöke nyitotta meg s jegyzőkönyvhitelesítőül Tervej Imre és Laehne Hugó tagokat, a szavazatszedő-bizottság tagjait Zorád István és Kirchner Lajost kérte fel. A bizottság konstataulta, hogy 13 alapító 528 alapítvánnyal 356 szavazatot, 9 üzletész 43 üzletészszel képviselt két szavazatot.

Ezután jelentést tett az elnök az alapító gyűléséről, mely határozatképesen megtartott és az alapszabályokon az életosztály bevezetése által szükségessé vált módosításokat eszközölte.

Az első üzletév zárszámadásait, vagyonmérleget és a nyereségfelosztásra vonatkozólag az igazgatóság javaslatát a közgyűlés egyhangulag elfogatta.

Forster Géza a felügyelő-bizottság elnöke felolvasta a felügyelő-bizottság jelentését s annak alapján a felmentést a közgyűlés megadta.

Az életüzletág bevezetésére vonatkozólag Rubinek Gyula terjesztette elő az igazgatóság javaslatát s a közgyűlés azt elfogadta s a további teendőket megbízta az igazgatóságot.

Majd az alapszabályok módosítására tért át a közgyűlés. Az egyes szakaszok módosításáról megindult vitában résztettek: Bujanovics Sándor, örgróf Pallavicini Ede, gróf Széchenyi Imre, gróf Zselénski Róbert, Szentiványi Árpád, Forster Géza, báró Braunecker Lamoral, Emödy József, Rubinek Gyula. A közgyűlés az alapszabályokat némi módosításokkal elfogadta és felhatalmazta az igazgatóságot a kereskedelmi törvényszék által esetleg kívánt további módosítások megtételével.

Ezután az igazgatósági és felügyelő-bizottsági tagok választása következett.

Az igazgatóság tagjai gyanánt a közgyűlés által megválasztottak: dr. br. Braunecker Lamoral 357, gr. Csáky Albin 358, Kammerer Ernő 358, Miklós Ödön 358, Szentiványi Árpád 358, örgróf Pallavicini Ede 358 szavazattal. A felügyelő-bizottság tagjai gyanánt a közgyűlés 358—358 szavazattal megválasztotta: dr. gr. Almásy Imre, Forster Géza, mmt az OMGE. kiküldöttje, gr. Majláth József, Makfalvy Géza, Ragályi Béla, Wenninger Vincze, Kövér János tagokat.

Elnök javaslatára a felügyelő-bizottság tiszteletdíja gyanánt az alapszabályok 92 szakasza alapján a közgyűlés az 1901. évre 1200 koronát szavazott meg.

Graszal Hugó indítványára a közgyűlés köszönetet szavazott az elnökségnek és igazgatóságnak, valamint a felügyelő-bizottságnak a szövetkezet buzgó és tapintatos vezetéseért. Ezzel a közgyűlés véget ért.

„PURITIN”

a legjobb kazánkö ellenes szer.

Megrendelhető: a Puritin-társaságnál Budapest, IX., Üllői-út 25. (Köztelek hirdetés)

Megrendelésnél a kazán táplálására használni szokott vízből 1—2 liter bekezdendő.

Mal s

OMGE. közle
Mezőgazdaság
A Gazdák Bi

Homoki takar

A leveles czu

Borzderes-tele
Vegyesek.
Kereskedele
Szerkesztőt

Eljeg
jegyezte Cs
Kert

3-án d. e.
Magyar Ke
szeti kiállit
előtte elte
eddig rend

10 év
kik 1892-ik
sági tanint
első napján
és lakásuk
vásárhelyt

A bu
megnyitása
terelnök,
ter, a fővá
közönség
létesítésene

hogy fővá
mert hissz
állattenyész
folyással, m

point irány
zönségünk
kereskedelm

sorban, m
a lakosságn
ellátásával
élelmészere

külföldi na
életünkre is
fontosságú

tekintetből
modernebb,
közvágóhid

nél fogva
gazdaközön
fele veszed

tól félünk
kissé talán
helységek

dicsérik e
építész-bizo
latokat vez

A „N
a magyar
egyesület ig
ülésében
tag felolva
kereskedele
sában részl

Az

10

M

VEGYESEK.

Maj számunk tartalma:

	Oldal
OMGE. közleményei.	679
Mezőgazdasági czukorgyártás.	679
A Gazdák Biztosító Szövetkezetének közgyűlése.	684
Növénytermesztés.	
Homoki takarmánynövények.	681
Takarmányozás.	
A leveles czukorrépefejekről.	682
Üzeman.	
Borzderes-tehenészet jövedelmezősége.	683
Vegyesek.	685
Kereskedelem, tőzsde.	687
Szerkesztői üzenetek.	688

Eljegyzés. Lits Ödön uradalmi ispán eljegyezte Csákbérky Melaniet Budadesten.

Kertészeti kiállítás Budapesten. Május 3-án d. e. 11 órakor nyílik meg az Országos Magyar Kertészeti Egyesület nemzetközi kertészeti kiállítása a városligeti iparcarnokban s az előtte elterülő sétaléren. A kiállítás minden eddig rendezettnél nagyobb szerűnek ígérkezik.

10 éves találkozó. Felkérem mindazokat, kik 1892-ik évben a debreczeni m. kir. gazdasági tanintézetet végezték, hogy f. év pünkösöd első napján a 10 éves találkozóson megjelenni és lakásuk címét tudatni sziveskedjenek Marosvásárhelyt lakó Patrúány Miklóssal.

A budapesti sertésközvágóhid és vásár megnyitása f. hó 1-én Széll Kálmán miniszterelnök, Darányi Ignác főlemlési miniszter, a főváros tanácsa és igen nagy érdeklődő közönség jelenlétében folyt le. Az intézmény létesítésének nagyon örülünk, mert tudjuk, hogy fővárosunknak erre nagy szüksége volt, mert hiszszük, hogy ez intézmény hatásaiiban az állattenyésztésünk ezen ágára lesz nagy befolyással, mert mint megbízható értékesítő központ irányítólag fog hatni tenyésztő gazdaközönségünk állattértekésítésére és kiviteli huskereskedelmének fellendítésére s ezenkívül első sorban, mint közegészségi jelentőségű intézmény a lakosságnak egészséges sertéshusokkal való ellátásával s a vele létesített vásárral a köz-élelmézésre s a szalonna- és sertéshus bel- és külföldi nagy forgalom létesítésével gazdasági életünkre is, mint kereskedelmi tényező nagyfotosságu lesz. Ezeken kívül állategészségügyi tekintetből is, mint olyan, amely Európa legmodernebb, legczélserűbb berendezésű sertésközvágóhid és vásárjainak egyike berendezésénél fogva minden tekintetben biztosítja a gazdaközönséget arról, hogy onnan a mindenféle veszedelmes állati betegségek elhuzozólától félünk egyáltalában nem lehet. Az egykissé talán fényűzéssel berendezett nagyon szép helységek a székes-főváros áldozatkésztségét dicsérik első sorban és elismerés illeti az építész-bizottságot, amely az építkezési munkálatokat vezette és azokra felügyelt.

A „Nyitramegyei gazdasági egyesület és a magyar ipar.” A „Nyitramegyei gazdasági egyesület igazgató-választmányának április havi ülésében Mérey Lajos igazgató-választmányi tag felolvasást tartott a „magyar ipar és kereskedelem támogatása érdekében. Felolvasásában részletesen indokolta annak szükségét,

hogy a megyei hatóságok és testületek az idegen áruk versenyét lehetőleg megakadályozhatják, amiért is a törvényhatósághoz az igazgató-választmány által elfogadott következő indítványt nyújtották be: Mondja ki a t. törvényhatósági bizottság: hogy a vármegye ezentul mindennemű áruk, szükségleti cikkek, használati eszközök és felszerelési tárgyak beszerzésénél, első és mellözhetlen kellék gyanánt köti ki, hogy azok magyarhoni anyagból származottak és magyar honpolgár iparos által készítették legyenek; s amennyiben nem közvetlenül rendeltenek meg, csakis magyar honos, magyar kereskedő útján szereztessenek be; kivételnek csakis olyan esetben lehet helye, midőn honi termék egyáltalán nem kapható, mert az országban még nem készítették. Ezen feltételnek szigorú szem előtt tartását és teljesítésének ellenőrzését összes közegeinek, de leginkább az alispán urnak és a főbíró u. a. knak lelkiismeretes kötelességévé teszi. Megkeresi a nagymélt. m. kir. kereskedelmi miniszteriumot és a pozsonyi és budapesti kereskedelmi kamarákat, hogy mindazon magyarországi gyáraknak, iparos cégeknek és vállalkozóknak czimeit a vármegye alispánjával közölni sziveskedjenek — (ez pedig a főszoabirakkal közölni fogja) amelyek s illetve akik — ugy az árlejtések útján, mint ezeken kívül beszereztetni szokott cikkek gyártásával s előállításával foglalkoznak. A magyar ipar és kereskedelem érdekeinek folytonos gondozása czéljából alakítson a bizottság tagjaiból egy külön 30 tagu ipari bizottságot. Hasonló eljárás rendszeresítése végett hívja fel a megyebeli városokat és összes közegeket.

Tenyészmárha kivitele Oroszországba. A f. évi május hóban tartandó moszkvai mezőgazdasági kiállításon a földmívelési miniszter rendeletéből magyar tenyésztőtől beszerzett szarvasmarhákat (szimmentáli bikákat, üszöket és bonyhádi üszöket és montavoni marhát) mutasnak be. A körülbelül 40 drb állatot április 30-án indították utnak. A kiállításra kiutaztak Pirkner János állattenyésztési főfelügyelő és Jakabffy Imre pécsi állattenyésztési felügyelő, kik az állatokat nagy szakértelemmel és fáradtsággal megvásárolták és összeállították. Lapunk legközelebbi számában bővebben fogjuk ismertetni a kiállításra kivitt anyagot.

Gazdáknak egy könyvtárral fölér, ha elolvassák Sassi Nagy Lajos szegedi tanár könyvét, mert a gazdáknak nincsen idejük sokat olvasni, de tudni mégis kell. Közgazdaságunk multjáról, jelenéről és a jövőbe követendő munkairányról teljes képet nyújt „A XX. század igazi népnevelői” című könyv. Ezt a művet minden jó gazdának el kell olvasnia, mint a közgazdaság bibliáját. Ára postadíjjal együtt: 1 korona 20 fillér. (Megrendelési cím: Sassi Nagy Lajos tanár Szegeden.)

A gazdaközönség szives figyelmébe ajánljuk Pecz Armin cs. és kir. udvari műkertész és faiskola tulajdonosnak a városligetben f. hó 3—13-ig tartandó nemzetközi kertészeti kiállításán kiállított kert-terveit és a fontaine lumineuse körül elhelyezett faiskolai cikkeit.

A Bächer-féle ekék feltünő tartóssága számos szerkezeti előnyeiken kívül főképp azon körülményre vezethető vissza, hogy a Bächer-gyár a közönséges kormánylapok helyett a John Lane féle szabadalmazott „compound pánczél-aczél lemez-ből” készíti kormánylapjait. A compound aczél tulajdonképen három aczél rétegnek szerencsés kombinációja. A középső réteg lágy aczél, mely mindig megtartja jellegzetes szívósságát és rugalmasságát, a két külső réteg pedig, amely tulajdonképen surlódásnak van alávetve, üvegkeménységű aczél. Az ilyen izzítás alatt összejáratott és egymástól soha el nem váló pánczélaczelből készült kormánylap edzés czéljából tetszés szerinti hőfokra hevithető, anélkül, hogy a hajlítás alatt nyert alakját elveszítene, és ezen körülménynek tudható be, hogy a compound aczélból készült kormánylapok külső rétegei oly keménynyé válnak, hogy azok vésővel vagy más még oly kitünő szerszámmal sem karczolhatók meg. Elképzelhető, hogy az ilyen rendkívül kemény kormánylapoknál kopás még hosszas használat után is alig észlelhető. Másrészt azonban az ilyen finom szemcséjű kemény kormánylapok fényesre esiszoltatván a legtekintetesebb munkát végzik, miután azokra még ragadós természetű agyagföld sem tapad, s ennek köszönhető főleg, hogy a Bächer-féle ekék fordítás és porhanyítás tekintetében páratlanul jó munkát végeznek, soha el nem torkolódhatnak, és feltünően kevés vonóerőt igényelnek.

Ehhez járul még azon körülmény is, hogy a Bächer gyár összes ekéit eltörhetetlen tégely-aczél ekékkel szállítja, ami egyrésztől az önsúlyt redukálja, másrésztől az ekének hasonlíthatatlanul hosszabb tartósságot biztosít. A Bächer-gyár ezen fontos utasításai a mezőgazdaságban, illetve a talajművelés terén valóban teljes méltánylát érdemelnek, annál is inkább, mert a Bächer-ekék beszerzési ára olcsóbb, és a Bächer-féle ekéknek alkalmazása minden gazdára nézve ugy vonóerőben, mint pénzben jelentékeny megtakarítást biztosítanak. — **Megrendelhetők Budapesten Bächer Rudolfnál, VI., Nagymező-utca 68.** — Kívánatra az ekék árjegyzéke és leírása készséggel megküldetik.

Mikrosol fertőtlenítő szer gazdaságok részére. Lutz Ede és Társa pozsonyi festékgyárosok által előállított Mikrosol épen gazdaságok köréből származó, kivétel nélkül kedvező itéletek szerint, penész- és gombaképződések eltávolítására és megakadályozására rendkívül hatásosnak bizonyult.

Ismeretes tény, mily kártékony befolyást gyakorolnak ezen parazita képződmények különösen erjesztési üzemekben, mint tejjgazdaságokban, szeszgyárakban, valamint pinczehelyiségekben, lakásokban, istállóknak stb. Mikrosol azáltal, hogy ezen képződményeket és a belőlök származó nedvességet és dohos levegőt eltávolítja, valóban kiváló szolgálatokat tesz. A házi és fagombát is sikeresen leküzdjük Mikrosollal, és szakférfiak mint Zalka kassai tanár, Schadt keszthelyi tanár, Migula karlsruhei tanár egyhangulag elismerik, hogy Mikrosol az említett csiraképződés eltávolítására kitünő antiszeptikus szer. Mikrosol könnyű alkalmazhatósága lehetővé teszi mindenkinek, hogy vele kísérletet meg-ejtsen. miért is azt véljük, hogy Lutz Ede és Társa pozsonyi festékgyárosoknak ezen vegykészítményét t. olvasóinknak legjobban ajánlhatjuk.

Az impregnált takarmányrépamagvak
a legnagyobb csiraképesseggel birnak és a
legbiztosabb termést adják.

Kaphatók csakis

Mauthner Ödön

csász. és kir. udvari
magkereskedésében
BUDAPESTEN.

Most jelent meg
Rubinek Gyula és Szilassy Zoltán
az O. M. G. E. titkárjai szerkesztésében

Köztelek Zsebnaptár
1902-re.

A „KÖZTELEK ZSEBNAPTÁR“ ezen nyolczadik évfolyama régi köntösében, javított és tetemesen bővített tartalommal bír. A „Köztelek Zsebnaptár“ minden más zsebnaptárt nélkülözhetővé tesz. — A „Köztelek Zsebnaptár“ ára az O. M. G. E. tagjai és a „KÖZTELEK“ előfizetői részére bérmentesen küldéssel együtt 3 korona 50 fillér.

Megrendelhető a
KÖZTELEK
kiadóhivatalában,
Budapest, IX., Üllői-ut 25.

KERESKEDELEM, TŐZSDE.

Budapesti gabonátözsde.
(Guttman és Wahl budapesti terménybizományi cég jelentése.)

Napijelentés a gabonaüzletről.
1902. május 2.

A vetések állásáról szóló jelentések, egyelőre semmi kívánni valót sem hagynak hátra sőt a repcében jelzett károk sem valami lényegesek: nem csoda tehát, ha a magasabban érkezett külföldi árjegyzések nem-hogy szilárdító hatással nem voltak, hanem a mai irányzat fizetetlenül és csendes mederben folyt le.
Készbuza. A malmok tartózkodó vételkedve és a kissé erősebb kínálat folytán lanya, forgalomba került mintegy 6000 q néhány fillérrel olcsóbb áron.

Mai eladások: Buza:

Tiszavidéki:	200 mmáza 78 ⁵ kg. 18.60 korona 3 hóra.
200	78 ⁵ . 18.50
100	78 ⁵ . 18.40
100	77 . 18.40
Körösmenti:	500 . 78 . 18.55
Ohát-Köcsi:	1500 . 79 ⁵ . 17.50
Pestmegyevidéki:	500 . 76 . 18. —
100	75 ⁵ . 17.90
Hartai:	1550 . 77 ⁵ . 18.45
Bánsági:	200 . 77 . 18.30
Bácskai:	300 . 76 . 18.20
Cservenkai:	2000 . 75 ⁵ . 18.30
Béga-szt-györgyi:	1700 . 77 . 18.30

(Az árak 100 kg.-ként koronaértékben értendők.)

Rozs változatlan, helyben és helybeli egyenértékben 14-14.40 koronáig értékesíthető.
Takarmányrpa változatlan szintén, helyben és helybeli egyenértékben 11.40-12.20 K. jegyzünk.
Zab. Hangulat és az árak változatlanok, minőség szerint 14-14.50 K. érhető el helyben és helybeli egyenértékben.
Tengeri. Irányzata valamivel szilárdabb, hajóáru 9.90, vasúti áru pedig 10 koronáig értékesíthető helyben és helybeli egyenértékben.

Szeszűzlet.
A szeszűzletben e héten a forgalom gyér és korlátolt volt és ugy a nagyban, valamint detailüzletben az árak változatlanul jegyznek.
A helybeli finomítottgyárak részéről a kínálat élénk volt és adózott finomított szesz nagyban 142.50-143.50

K., adózatlan szesz szabadraktárra 43.50-43.75 K. kelt el.
Vidéki finomított kartellen kívül 2-3 koronával olcsóbban jegyznek.

Elesztőszesz helybeli gyárak 1 kor. olcsóbban 143.50 kor. adózva, 43.50 K. adózatlanul ajánlottak, míg kicsinyben az ár változatlan.
Denaturált szesz vidéki és galicziái gyárak részéről élénken lett ajánlva és 30 K. kelt vidéki gyáraktól hordókban, 26.50 K. Galicziából tartályokban szállítva.
Mezőgazdasági szeszgyárak által kontingens nyersszesz azonnali és későbbi szállításra 35.50-37.50 K. volt ajánlva gyér vételkedv mellett. Eskontingens szesz 1 kor. olcsóbb.

A kontingens nyersszesz ára Budapesten 39. — 39.50 K.
Bécsi jegyzés 38. — 38.40 korona kontingens nyersszeszért.

Prágai jegyzés — 128.25 korona adózott és 35.25 — korona adózatlan szeszért.
Kivitelre néhány tétel finomított szeszt vásároltak.

Trieszti jegyzés 12.75 — korona kiviteli szeszért, 90⁰/₁₀ hektoliterje.

Budapesti heti jegyzés:

	nagyban	kicsinyben
	korona	korona
Finomított szesz	142.50-143. —	143.50-144.50
Élesztőszesz	143.25-143.50	144. — 144.50
Nyersszesz adózva	140.50-141. —	141.50-142.50
Denaturált szesz	30.50-31. —	31.50-32. —

Az árak 10,000 literfokként hordó nélkül bérmentve, budapesti vasútállomáshoz szállítva, készpénz fizetés mellett értendők.

Vetőmagvak. (Mauiner Ödön tudósítása.)

A magkereskedelemben megjelent csend állott be és a jelenlegi forgalom már leginkább csak repamagra és luczernára szorítkozik. A repamagvak iránti érdeklődés azonban nem olyan nagy, mint azt a fagyos időjárás következtében feltételezni lehetett és a forgalmazott csekély mennyiség is impregnált minőségű volt. Korai tengeri fajok: mint: szakely, alescuthi, Pignoletto meglehetősen fogytak. Muharmag és lófogutengeri árai némileg csökkentek.

Jegyzések 50 kilonként Budapesten:

Luczernamag	68-75 — korona.
Lenmag	18-19 — „
Muharmag	14-15 — „
Muharmag (régí aru)	7-9 — „
Lófogutengeri	8.50-8.75 „

Luzja gőzmalom r.-t. jelentése a „Köztelek“ részére. Budapest, 1902. május 1-én. Netto-árak 50 kg-ént, Budapest, elegysúly tisztasulyként, zsákostul Kötelezettség nélkül.

Szám: 0. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7.

Ár K.: 14.50 14.20 13.90 13.60 13.30 13.10 12.80 12.10

7 1/2 8.

10.90 5.80

Korpa: F. G.

Ár korona: 4.70 4.70

Rozsliszttárak:

0	O/L	I.	FR.	II.	II/b.	III.	Rkorpa
K.: 12.80	12.30	11.90	11.60	11.20	10.10	9.80	4.70

Hedrich és Strass „Királymalom“ üzleti tudósítása a „Köztelek“ részére. 1902. május 2-án

Rozslisztt

Szám: 0 O/L I. WR. II. II/B III.

Ár: Kor. 11.70 11.30 10.90 10.60 10.40 9.20 8. —

Koleskása:

Szám	0	1	2	3	4
Ár: Kor.	11.75	11.25	10.75	10.25	9.50

Kukoriczadara: finom (polenta) közép goromba

Kor.	8.50	10. —	10. —
Rizetakarmanyszt Kiralyalmi drcze Takarmanydara	5.20 K.	5.20 K.	4.70 K.

Rizskorpa Rozslorpa

	3.10	4.65
--	------	------

Áraink 50 kg.-ként, helyben, elegysúly tisztasuly-nak véve, zsákkal együtt értendők.

A központi vásárcsarnok árjegyzése nagyban (en gros) eladott élelmiczikék áraitól.

A magyar gazdák vásárcsarnok ellátó szövetkezete üzleti jelentése. 1902. április 30

Ma ismét csendes üzletmenetről kell beszámolnunk. Különös oka ennek, hogy közvetlen a májusi házbérnyed előtt állunk, melyből kifolyólag a kereslet nagyon gyenge volt, de különben is a kisebb felhozata-

lok folytán nagyobb fizet nem is fejlődhetett ki. Az árakban lényeges változások nem fordultak elő, azok tartóftaknak mondhatók, melyre impulzusként csakis a beállott hideg időjárást jegyezhetjük fel.

Elért áraink:
Husfélék: vidéki marhahús 70-80, borju bórben, hosszan mérve, súlylevonás nélkül, minőség szerint 70-90 fillér kilonként. Bárány élénkebb vételkedv mellett 5-12 korona páronként.
Vadból őzbak 1.60-1.70 fillér kg-ént.

Vaj: prima szövetkezeti vaj 2.30-2.40, másodrendű 1.00 kor. Főzvaj 1.40-1.50 kor. Turó 16-20 fillér kilonként.

Élő baromfi: apró rántani való csirke 1.50-1.60, sütni való 2.00-2.40. Öreg tyúk 2.40-2.50, magló liba 3.60-4.00, pulyka 6.40-7.00, sovány rucza 2.40-2.80 kor. páronként.

Spárga tegnap és ma a hideg időjárás folytán kisebb mennyiségben érkezett és ennek folytán átlag 10-20 fillérrel többet lehetett kilójáért kérni. Szőlő 1.50-1.60, közép 1.00-1.20 levesnek való 0.50-0.80 kor. kilonként.

Budapesti takarmányvásár. (IX. kerület, Mester-utca, 1902. május 2-án. A székesfővárosi vásárgazgatóság jelentése a „Köztelek“ részére.)

Felhozott a szokott községekből 167 szekér réti széna, 30 szekér muhar, 33 szekér zsupszalma, 28 szekér slomszalma, — takarmányszalma, — szelő tengeriszár, 17 szekér egyéb takarmány (zabosbükköny, sarju), 600 zsák szecska.

A forgalom élénk
Árak fillérekben q-ként a következők: réti széna 44-640, muhar 600-700, zsupszalma 340-350, slomszalma 200-280, takarmányszalma —, tengeri szár —, egyéb takarmány —, zabosbükköny 520-600, lóhere —, luczerna —, köles —, sarju 460-520, szalmaszecska 460-480.
Összes kocsiszám 281. Összes súly 337200 kg.

Budapesti szurómarhavásár.
(Eredeti jelentés a „Köztelek“ részére.)
1902. május 1.

Árak
(kilogrammonként 65-súlyban vagy vágósúlyban fillérekben.)

	I. oszt.	II. oszt.
Magyarországból élő borju	649 drb	78-90 60-76
„ szurott „	—	—
Ausztriából élő borju	—	—
„ szurott „	—	—
Magyarországból élő bárány	508 „	7-15 K. p.-ként
„ szurott „	120 „	—
Ausztriából élő bárány	—	—
„ szurott „	—	—
Összesen	1277 drb	—

Irányzat: A vásár irányzata élénk, az árak emelkedtek.

Budapesti gazdasági és tenyészmarhavásár.
(Eredeti jelentés a „Köztelek“ részére.)
1902. május 1.

Fölhajtott:

Elsőrendű magyar jármos ökör	— drb	—
Másodrendű „	4 „	—
Alarendelt min. magy. járm. ökör	6 „	310
Tarka növedéktinó	—	—
Hizialnivaló tinó	—	—
Tarka fejős tehén	128 „	140-220
Bonyhádi fejős tehén	55 „	230-330
Jármos bivaly	—	—
Tenyészbika	—	—
Összesen	183 drb	—
Eladatlan maradt	20 „	—

Irányzat: A vásár hangulata a múlt hetinél élénkebb.

Budapesti vágómarhavásár.
(Eredeti jelentés a „Köztelek“ részére.)
1902. május 1.

Fölhajtás összege:

Uj fölhajtás	1699 drb	Előrendű hizott	258 drb
Mult vásárról visszamaradt	4 „	Másodrendű „	1160 „
Összeg	1703 drb	Alarendelt minőség	159 „
Eladatlan maradt	— drb	Növedékmarha	60 „
		Bivaly	66 „
		Összeg	1703 drb

Származási hely szerint:

Magyar eredetű	1300 drb		
Magyar tarka	403 „		
Szerbiai marhák	— „		
Horvátors. marhák	— „		
Boszniai marhák	— „		
Összeg	1703 drb		

Nem szerint:

Bika	—	140 drb
Ökör	—	1114 „
Tehén	—	449 „
Összeg	—	1703 drb

Legjobb benzin motorokat
Beck és Gergely gyárt.

Budapest, V., Váci-út 12. szám.

Schutz-Marke

A szárnyasok felnevelésére!

A legjobb, leggyorsabb és legolcsóbb szárnyasokat nyeri, ha a fiatal csirkéket Fattinger húsrösti-csirketápszerével neveli. Minden tapasztalt tenyésztő dícséri azt, s csakis ezen jó és olcsó tápszer használja.

Ismeretéseket okosított baromfitenyésztésről ingyen küld az állattápszer-gyár

Fattinger & Co., WIEN IV.
Wiedner Hauptstrasse 3.
Kimerítő árjegyzékek! Fattinger híres tápszerrel: szárnyasok, faszárnyak, halak, madarak kutyák stb. részére ingyen.

Fattinger & Co., WIEN IV.
Wiedner Hauptstrasse 3.
Kimerítő árjegyzékek! Fattinger híres tápszerrel: szárnyasok, faszárnyak, halak, madarak kutyák stb. részére ingyen.

Árak: 50 kiló 22 kor., 5 kilós postacsomag bérmentve 3 kor.

Haszonbérlet.

Biharmegyében, Debreczen és Nagyvárad között, Debreczentől vasuton felőrányira 3000 m. holdas (1200 öles) nemesi tagbirtok egy tagban, melyből 46 hold belsőség, szénáskert, 804 hold fekete föld, szántó és kaszáló, 528 hold 3 éves erdőirtás, fekete föld, 1461 hold fekete homok és szántó **haszonbérbe adatik.** A birtok eddig házi kezelésben volt s teljes felszereléssel együtt azonnal kivehető. Megkeresés „G. L.” jel alatt a kiadóhivatalba kéretik.

Földbirtokosok,

gazdák és raktárvállalatok stb. figyelmébe. Austria-Magyarországon általam bevezetett s mindenki által hasznosnak elismert

ponyva-kölcsönző intézet

ajánl igen esély kölcsönj mellett 96 □mtr. és 48 □mtr. nagyságu telített

== kazal ponyvákat, ==

mezői termékek és vasuti waggonok betakarásához, továbbá 12 □mtr. nagyságu, behordáshoz alkalmas **szekrényponyvákat**, miáltal saját ponyvák költséges beszerzése megtakaríttatik. Ugyazintén

zsákok is kölcsönöztenek

igen olcsó árak és előnyös feltételek mellett. Ugyazint legolcsóbban szerezhetők be új és használt

telített ponyvák,

valamint **szekrényponyva** 7 korona és 9 korona, **varrás nélkül** egy darabból szöve csinált ponyvák 16 korona, továbbá új és használt

zsákok

minden nemben, gabona, faszén, liszt és korpás zsákok stb.

Legolcsóbb beszerzési forrás.

Elsőrendű lópokróczok.

Öcska zsák és ponyva minden mennyiségben a legmagasabb áron megvételik.

NAGEL ADOLF

Budapest, V., Arany János-utca 12. sz.

Telefon 35-92.

Sürgöny-cím: Nagel Adolf, Budapest.

Magyar királyi államvasutak Szombathelyi üzletvezetősége. 6367/II. szám.

Pályázati hirdetmény.

A magyar kir. államvasutak győr-jutasi vonalának Varsány állomása ki fog bővíteni, a mely munkára ezennel nyilvános pályázatot hirdetünk.

A tervek, a költségvetés, a szerződési tervezet, a feltétel füze ek és a pályázati feltételek a szombathelyi üzletvezetőség pályafentartási és építési osztályánál, valamint a veszprémi osztálymérnökségnél a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Jogérvényes és köllőleg helyezett ajánlatok legkésőbb f. év május hó 7-ig délelőtt 10 óráig I. osztályunknál nyújtandók be lepecsételve eme felirattal „Ajánlat Varsány állomás bővítési munkáira”. Csak idekorán beérkezett irásbeli és az összes munkákra tett ajánlatok fognak figyelembe vétetni. Távirati uton tett vagy később beérkező ajánlatok valamint pótajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

Bánatpénz fejében legkésőbb f. év május hó 5-ig déli 12 óráig 2000 korona azaz kétezer korona készpénzben, vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban gyűjtőpénztárunknál lefizetendő.

A bánatpénzről szóló letéjegy az ajánlatához nem esatolandó.

Az értékpapírok a budapesti, illetőleg bécsi tőzsdén a legutóbb jegyzett, 14 napnál nem régebb árfolyam szerint számíttatnak, de névértéken felül számításba nem vétetnek.

Posta útján beküldött ajánlatok és bánatpénzek térti vevényel adandók fel.

Az ajánlatok között a szabadválasztási jogot magunknak fentartjuk.

Szombathely, 1902. április hó 12-én.

Az üzletvezetőség.

HOFHERR és SCHRANTZ

BUDAPESTEN,

VI., Váci-körút 57. sz.

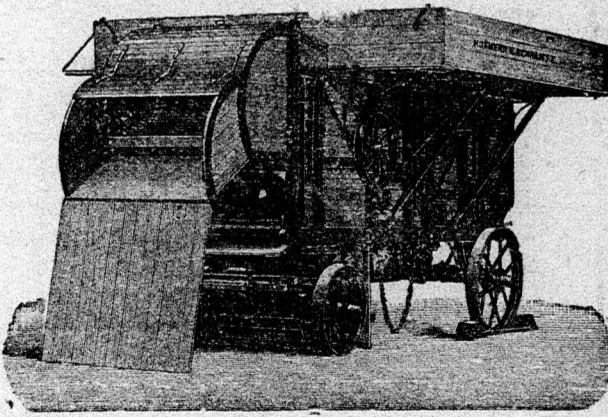
Uj gazdasági gépgyára és vas-
öntödéje Kispesten

ÉPÜLT 1900-ban.

Ajánlja legjobb minőségű

gazdasági gépeit
és eszközeit

jutányos árak mellett.

Terjedelmes árjegyzékek bérmentve és ingyen.

HAZAI GYÁRTMÁNY!

HAZAI GYÁRTMÁNY!

WEISER J. C.
gazdasági gépgyára, **NAGY-KANIZSÁN**
Ajánlja **EGYETEMES ACZÉLEKÉIT**
aczelgerendélyvel, I-ső minőségű tömöraczel kormányokkal.
KÉTVASU ACZÉLEKÉIT. Az egyetemesek-
hez alkalmazható összes felszerelvényeit.
Boronáit és egyéb talajmivelő eszközeit

HAZAI GYÁRTMÁNY!

"ZALA-DRILL"

sík és hegyes talajhoz egyaránt alkalmas, hazánk legjobb sorvetőgépeit, szabad, kiképesíthető kapacsoklyókkal. Homokos talajra a "ZALA-DRILL" különösen e célra készített és kitérőnek bizonyult vetősarokkal lesz ellátva. "Perfecta" merítőköröngös vetőgépeit le szállított áron.

"Planet" rendszerű lókapát.
"Planet" rendszerű kézi toldókapát 2 kupaéssal 14 kor., töltőgépet külön 6 kor.
"Hollingsworth" lógereblyét.

Kukoriczamorzsolót, szecska- és répvágót, valamint egyéb gazdasági gépek és eszközeit.
Arjegyék szívesen küldeték!

HAZAI GYÁRTMÁNY!

MIKROSOL

LEGJOBB SZER

házi-és nyálkagomba
valamint
penész ellen.

LUTZ EDE ÉS TÁRSA
POZSONY GYÁR-ÚT 20.

HAZAI GYÁRTMÁNY!

SZIVATTYUK

minden neme, házi, nyilvános, mezőgazdasági és iparüzőkre.
Legjobb gummi- és kender-tömlők.
Mindenféle oszlopok.

Arjegyék ingyen és bérmentve.

MÉRLEGEK,

legújabb javított rendszerű tízedes, százas és hídmerlegek fából és vashól, kereskedelmi, közlekedési, gyári, mezőgazdasági és ipari célokra. Embermérlegek, mérlegek házi használatra, barommérlegek. Commandit-társaság szivattyu- és mérleggyártára.

Arjegyék ingyen és bérmentve.

HAZAI GYÁRTMÁNY!

W. GARVENS, Wien, Schwarzenbergstrasse 6.

I. Wallfischgasse 14. sz.

Méhészeknek fontos.

Az első magyar kereskedelmi méhtelep tulajdonosa
KÜHNE FERENCZ BUDAPESTEN,
I. ker., Attila-utca 99. sz. a.
ajánlja dusan felszerelt raktárát, a legjobb és legmegfelelőbb kaptárakból, melyek jó anyagból pontosan és lelkümmérettel készültek, továbbá mindennemű eszközöket és szerszámokat, melyek a méhészkedéshez kívánatnak a legjobb minőségben és olcsó ár mellett elad. 1902. évre szóló árjegyzékek ingyen és bérmentve lesznek szétküldve, ugymint bármennyű utasítások és tanácsok is kívánatra közöltetnek.

783 szám.
1902

Földhaszonbéri hirdetés.

A m. kir. közalap. uradalom 1902. évi október hó 1-től következő birtokait adja haszonbérbe és pedig:

1. A Temesvármegye Zsebely község határában fekvő 551⁷²⁰/1600 kat. hold kiterjedésű birtokait házilagos gazdálkodás kötelezettsége mellett 12 évi időtartamra.

2. A Temesvármegye Szirbova község határában fekvő 71¹⁴⁷⁰/1600 kat. hold kiterjedésű birtokait szabad gazdálkodás mellett 6 évi időtartamra.

A haszonbérbeadás zárt ajánlatu versenytárgyalással egybekötött nyilvános szóbeli árverés fog eszközöltetni 1902. évi május hó 28-án délelőtt 11 órakor a Buziás-fürdőhelyen székelő m. kir. közalap. gazd. ker. föltizstség hivatalos helyiségében.

Ezen határnapra bérelni szándékozók azzal hivatnak meg, hogy 1 kor. bélyeggel ellátott és kellő bánatpénzzel felszerelt írásos zárt ajánlataikat, melyekben a holdankénti megajánlott évi haszonbér összege számokkal és betűkkel kiírandó és kijelentendő, hogy ajánlattevő a bérbeadási feltételeket ismeri s azoknak magát aláveti — bértárgyanként külön borítékozva a fenti határidő előtt alólirott föltizsésnél nyújtás be a kitűzött határnap előtti napig, míg a határnapon azok az árverési bizottságnak adandók át, a borítékokra feljegyezvén, hogy az ajánlat mely bértárgyra vonatkozik.

Bánatpénzül a bérelni szándékoló birtoktest minden holdja után Kettő (2) Kor. csatolandó az írásos ajánlatokhoz vagy teendő le a szóbeli megtétele előtt készpénzben, vagy az állam által óvadékképesnek nyilvánított értékpapírokban.

Oly egyének, kik gyámhatalom vagy gondnokság alatt állanak, ugyszintén akik az uradalommal szemben hátralékos tartozatban vannak vagy bármi czimen perben állanak, az árveréstől ki vannak zárva. Elkésve érkezett vagy utóajánlatok, valamint kellően ki nem állított vagy fel nem szerelték figyelembe vétetni nem fognak. Az ajánlattevők közti szabad választási jog az uradalomnak fenntartatik.

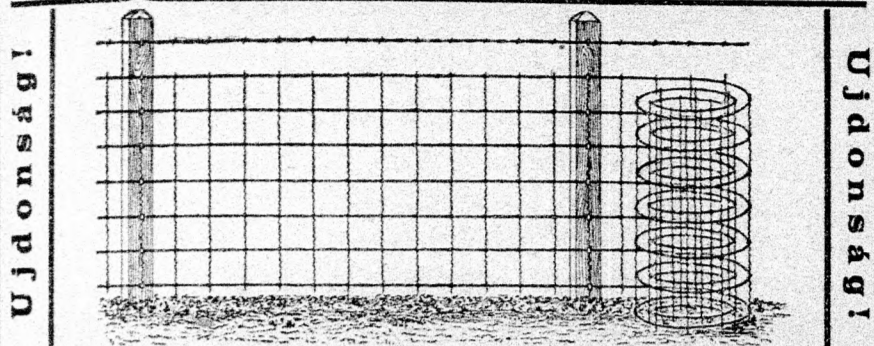
A részletes haszonbéri feltételek alólirott föltizsésnél, valamint az 1. alattira a csakovai, a 2. alattira a nagykövesesi közalap. ispánságoknál is a szokásos hivatalos órák alatt betekintheők, vagy érdeklődők költségein lemásolhatóak.

Buziáson, 1902. április hó 22-én.

M. kir. közalap. gazd. ker. föltizstség.

Keveset használt kitünő 3 HP. **gőzmotor** takarmánykamra hajtására alkalmas
 Kapható: **BECK és GERGELY-nél, Budapest, V., Váci-út 12.**

Bámulatosan olcsó kerítések!

HAIDEKKER SÁNDOR

sodronyszövet-, fonat- és kerítésgyára
 Budapest, VIII., Üllői-ut 48. szám.
 Ajánlja kizárólagosan szabadalmazott

Hungária sodronyfonatát

mint a legcélszerűbb és legolcsóbb **kerítési anyagot,**
 mely előnyeivel fogva fölülmul minden eddig alkalmazott sodronykerítést.
 Ezen, a mezőgazdaságra nézve **rendkívül fontos találmány** előnyei:
Olcsóság: 1 méter magasságu, tekercsekben a következő áron kapható:

Fekete vassodronyból:						
Sodronyvastagság:	1.2	1.4	1.6	1.8	2.00	milliméter
Ár méterenkint:	35	40	45	50	55	fillér.
Horganyozott vassodronyból (nem kell befesteni):						
Sodronyvastagság:	1.2	1.4	1.6	1.8	2.00	milliméter
Ár méterenkint:	40	45	55	60	65	fillér.

Célszerűség: A fonat lyukbőrsége circa 5 cm. lóvén, még apró baromfi áthatolását is meggátolja; felső és alsó szélei pedig tűskék, tehát az átmozgást megnehezíti. A fonat csavart szálat — mint vékony sodronykötelek — a kerítés hosszirányában futnak, mi által nagy az ellenálló képessége; a keresztirányban pedig hullámosak, a szálak összecsiszása tehát ki van zárva.
Könnyű kezelés: Kézszel meghuzva, egyszerűen a fűdűzökhöz szegőzhető horganyozott kettős szegőkkel, a fonat sírva és fűszes marad. Feszítő sodronyok, csavarok stb. alkalmazása fölösleges. A fonat fölött egy-két sor tűskés sodrony alkalmazva, a kerítés tetszés szerint megmagasítható. A tűskés sodrony méterenkinti ára: 6 fillér.
Számos elismerő levél áll rendelkezésre.
 Továbbá gyárt és szállít: közönséges gép- és kézi-sodronyfonatokat mindenféle célra; oszoros és erős kivitelű kapukat és ajtókat, valamint nyaraló-, park- és erkélyrácsokat, vaskeretes sodronyfonat és kovacsolt vasból. Föld- és kovacsrostákat, magtár ablakrostélyokat, ökör szájkosarokat, szikrafogókat, gabonaszátályozó hengereket, valamint régi választóhengereknek új sodronyköpenyvel való ellátását. Sodronyszöveteket, fonatokat vaskeretű szitákat szelőlőröstákba. 6712
Árjegyzék ingyen és bérmentve.
Jutányos, pontos és gyors kiszolgálás.

Schneider J. és Társa

Budapest, V. ker., Báthory-utca 12. sz.

Ajánlja különböző minőségű 6799

géptisztító kenderét és kóczát.

Kivánatra mintával és árjegyzékkel szívesen szolgálunk.

Megjelent

és kiadó —
 hivatalunkban
 megrendelhető:

**A csatorna-
 kérdés.**

A Magyar Mérnök-
 és Építész-Egyletben
 e kérdésben tartott

**értekezések
 gyűjteménye**

Terjedelme 20 iv.

Ára: 4 korona.

**A
 mezőgazdaságról**

**és
 mezőrendőrségről**

1894. évi XII. törvények,
 a végrehajtására vonatkozó
 miniszteri rendelet,
 magyar szavakkal el-
 látva, egy füzetben.
 Ára bérmentes küldésnél
 1 ft 10 kr.

„HAMPSHIRE DOWN“ JUHOK.

Kitünő hus, jó gyapju, nagy súly

Ezen kiválóan értékes

angol juh-fajta

bámulatosan korai

fejlettségénél fogva utolérhetetlen

ezenkívül pedig oly erős szervezetűek, hogy
 minden éghajlathoz alkalmasak,

és a hus minőségére nézve egyedül állanak.

Közelebbi felvilágosítást nyújt

JAMES E. RAWLENCE,

a Hampshire Down juhtenyésztők szövetségének titkárja.

SALISBURY, England.

Szabadalmazott — Kosárbetétek

cséplőgépek számára, kaphatók a feltalálónál teljes felelősség mellett, hogy tiszta cséplést lehet vele végezni a legrosszabb esetben is.

A kosárbetétek árai:

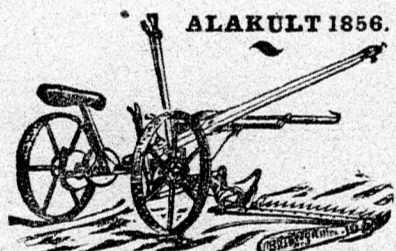
	ft	kr
4 lóerejű géphez	30	8 lóerejű géphez 40
6 " " " " " "	35	10 " " " " " " 45
Megrendelés esetén a kosár szélességének mérete beküldendő.	6804	

BAJZÁTH IGNÁCZ, Székelyhídon.

KÜHNE E.

mezőgazdasági
 gépgyára

MOSONBAN

A tavaszi idényre Schloer-féle

Műtrágyaszórógépek **répatermeléshez** **chilisalétromszórók.**
 kétsoros

Legújabb szerkezetű **Kézi-kapálóeszközök** cukorrépa, bur-
 egysoros és többsoros **gonya stb. meg-**
 munkálására. **Amerikai kézikapáló** (kor. 16.50), **Osborne-féle**

„Columbia” cultivátor **Hollingsworth, Heureka és Kedvencz**
 szénagereblyék. **Osborne-féle** hirneves

Columbia fűkaszaló és aratógépek. **Járgányos**
készletek minden nagyságban. Elkészett vetések

eszközlésére **Merítőköröngös és tolókeresek**
szórvavetőgépek.

Ekek, bertonák, hengerek.
Hungaria- és Mosoni-Drill sorvetőgépek.

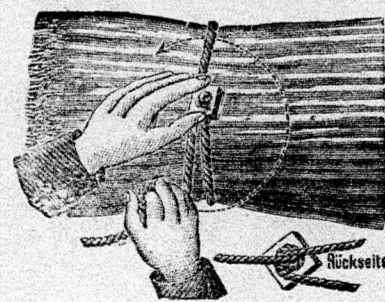
FŐRAKTÁR: Budapest, VI. ker., Váci-körút 57^a sz.

BIRTOK ELADÁS.

Eladó Zalamegyében a Szent-Mihályi állomástól 4 kilométer távolságban fekvő „Igricze” 1045 hold belterjesen berendezett legjobb minőségű úri birtok 25000 ft-ért. Értesítést ad

WEIDNER DIESEL ERNŐ,
 Igricze, u. p. Pacsa, Zalamégye. 6901

Kéveköttelek gyorskötözéshez

fagombbal
 1.5 m. hosszú, 5 mm.
 erős, 1000 db-onként 12
 korona az Bécs, úgy-
 szinte **mindennemű**
 kötélárut szállít

Ludvig Machofsky
 bécsi gőzkötél-
 gyára. 3970

Wien,
 I. Bez. Operngasse 4.

A magyar kir. államvasutak gépgyárának lokomobill cseplőgép és „MILLENNIUM” aratógép gyártmányait a párisi nemzetközi kiállításon a legnagyobb kitüntetést, a GRAND PRIX t, nyerték.

A magy. kir. államvasutak gépgyárának vezérügynöksége

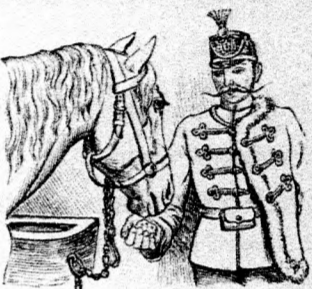
BUDAPEST, Váci-körut 32. szám.

— ajánlja a magy. kir. államvasutak gépgyárában készült —
4, 6, 8, 10 és 12 lóerejű GŐZCSÉPLŐ-KÉSZLETEIT,
14, 16 és 20 lóerejű COMPOUND-LOCOMOBILJAIT, és végre

„Millennium” legújabb szerkezetű fűkaszáló-, marokrakó- és kéveköto aratógépeit,

továbbá: a szab. osztr.-magyar államvasutársaság resiczai mezőgazdasági gépgyárában készült SACK-rendszerű aczélöntésű ekefevel ellátott EKÉIT és egyéb mezőgazdasági eszközeit.

Actiengesellschaft Stahlwerke - Weissenfels
(ezelőtt GÖPPINGER és TESLA) 6596
WEISSENFELS - OBERKRAIN.

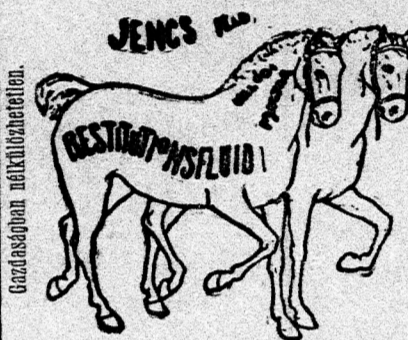
Szabadalmazott amerikai
aczéllánczok, forrasztás nélkül, melyek a cs. és kir. közös hadseregnek, valamint a m. kir. honvédségnek is mint kötőfék-lánczok vannak előírva.

Ujdonság: Villamossággal forrasztott lánczok mezőgazdasági és ipari használatra.
Minden jobb vaskereskedésben kapható.

Arjegyzék ingyen és bérmentve.

JENCS-féle Magyar Restitutions Fluid

lovak és szarvasmarháknak.

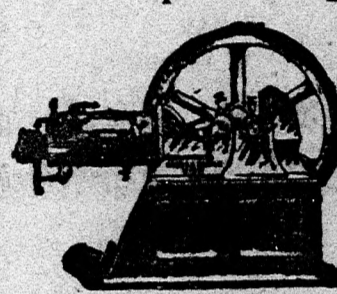
Az állatok izomerejét fokozza, kitartóvá, erőssé teszi, meggyógyítja a lábuk merőv bántulását az intárgulást, e az ugynevezett pókosodást.

Ára 2 korona. Postán 2.60 k. beküldése után bérmentve küldi

Jencs Vilmos gyógyszerháza

Budapest, II. Széna-tér 2. sz.
Főraktár: Dr. E G G E R „Nádor” gyógyszerházaiban
Budapest, VI. Váci-körut 17. sz.
Kapható minden gyógyszerházaiban és nagyobb Droguá-üzletben.

Elismert legjobb és legolcsóbb Benzin-petrolin gázmotorok és lokomobillok

villanyos gyújtással és szelep kormányzattal a legmesszebb menő kezeség mellett minden gazdasági célra alkalmas. Nem gyorsítóték, tehát malomüzemekre különös előnnyel használhatók.

Szállítja kedvező fizetési feltételek mellett **Oser's és Bauer** motorgyára. Magyarországi vezérképviselet és raktár: **DÉNES B.** Budapest, VI. Váci-körut 61. Arjegyzék ingyen! 4811
Tisztelegő ügyv. kerestetnek.

Magyar kir. államvasutak üzletvezetőség Zágráb.
4464. I-902. sz.

PÁLYÁZAT.

A magy. kir. államvasutak fiúmei forgalmi főnökségénél egy hivataloslagi állás üresedett meg, melylyel 600, azaz hatszáz korona évi fizetés, 240, azaz kétszáznegyven korona lakbér és szolgálati ruha élvezete van egybekötve.

Annak előrebocsátása mellett, hogy a polgári alkalmazatásra jogosító hadügyi vagy honvédelmi minisiteri igazolvánnyal ellátott kiszolgált altisztek az 1873. évi II. t. cz. értelmében az ily állások betöltésénél elsőbbséggel bírnak, felhívjuk mindazokat, kik erre az állásra pályázni óhajtanak, hogy kellőképp felszerelt folyamódványukat, melyben az igazolványos altiszteknél a 45, másoknál pedig vasuti szolgálatra képesítő a 35 évet meg nem haladó életkoron, ép és egészséges testszervezeten kívül a magyar írás és olvasásban s a számolás elemeiben való jártasság, továbbá a magyar honpolgárság kellően igazolandó, következő czim alatt: „A magy. kir. államvasutak üzletvezetősége Zágráb” legkésőbb 1902. évi április hó 28-ig terjesszék be. Az ezen határidőn túl beérkező kérvények figyelembe vételni nem fognak.

Zágráb, 1902. április hó 7-én.

Az üzletvezetőség.

UJ! Kézi vetőgépek UJ!

here, és fűmagvak rozs, zab, árpa, kokoricza stb. részére. Előnyei: megtakarítás, szabályos elvetés, igen nagy gyorsaság, Használható hegyen, árkokban, sarkokban.

Olcsó és tartós
Ára 50 korona darabonként utánvét mellett ab Wien, Vezér elárusító

Echinger és Fernau,

4529/b UJ! Wien, XV. Neubaugürtel 7 és 9. UJ!

Prospektusok kívánatra küldetnek. Mezőgazdasági kiállítás Ried-ben 1901 legmagasabb kitüntetés aranyérem

Kifutó sertés-hizlalószér.

Porkin, 1/2 kgr. csomag 80 sertésnek 10 napig a takarmányba keverve, nagy eredményt mutat föl; oly sertésnek, mely nem eszik jól; a bizási idő alatt adandó; a szervezetre nagyon előnyös; pestis, orhancz és székrekedés ellen; izgatja a nyakmirigyeket, ezáltal nagyobb nyalkaképződést keletkezik s a jó emésztést elősegíti; nemesíti és puhítja a húst és az emésztés javítása által elősegíti nagy mérvben a húsok ízletességét; ehrtítja a tápanyagok elvételét; gyors hatása által százszorosan kifutódik, finom hízalás, állandó egészség elnyerése által.

4 próbacsomag bérmentve 4 korona. **Porkin-Raktár: Kerpel Vilmos gyógyszerháza a „Fehér Sashoz”**, Gyár: Wien IX., Bleichergasse 6. Budapest, V., Lipót-körut 28. Utazók Magyarországra részére felvételnek.

Kronen Separator
a legelőkélelesekkel Talozógép.

Tejhitók.
Vajkőpülök.
Tejszövetkezeti Berendezések.
Vajexport Arjegyzék, tervek, költségvetések ingyen és bérmentve

Első Magyar Tejgazdasági Gép-és Eszközgyár
VI. Jász u. 7. sz. Budapest.

Kitünő HOLLINGSWORTH SZÉNAGYÜJTŐK darabja 60 frt. Kapható: Beck és Gergelynél, Budapest, V., Váci-ut 12.

SZERENCSE NAPTÁR.

Mikor van születésnapom?

Mindenki kisérlelje meg szerencséjét a születésnapjára jelzett számmal. Ezen naptárban az év minden napjára egy szám van jegyezve, melyet azonnali megrendelésnél megküldünk, úgy, hogy bárki szabadon választhatja a számát. Ha előzőben a szám elfogyott volna, akkor hasonló küldünk Önnek.

Table with 12 columns for months (Janár to December) and 31 rows of numbers. Includes a small table for 'Fenti számok csakis hátunk kaphatók:'.

A.: Jászlik Ön az osztályorsjátékon? B.: Igen. A.: Kinek jászlik és milyen számmal? B.: A szerencse által kiválóan kegyelt legnagyobb osztályorsjáték-üzletben Török A. és Társa bankháznál, melynek szerencsenaptárát átnézve, azt a számot választottam, mely éppen születésnapom mellé van jegyezve. A.: Az hiszi, hogy ez így helyes? B.: Igen, mert minden egyes számnak ugyan-az a nyereségi esélye és meg fogom kísérelni, vajjon szerencsenapon születtem-e, avagy a szerencse gyermek vagyok-e?

A m. kir. szabadalmazott osztályorsjáték l. osztályának szerzői betéjei: 1/5 ered. sorsjegy 1.50 kor. 1/4 " " 3.- kor. 1/2 " " 6.- kor. 1 " " 12.- kor. Fenti számok esetleges biztositására megrendelést azonnal kérünk.

Fenti számok csakis hátunk kaphatók: Török A. és Társa bankháza, Budapest. Központ: Teréz-körút 46.E. sz. Filók: Muzeum-körút 11. sz., Váci-körút 4. sz., Kerepesti-út 32. sz., Erzsébet-körút 54. sz.

BUDAPESTI LÓVERSENYEK

1902. május 4., 6., 8., 10., 11., 13., 15., 16., 18., 19. és 21-én. Kezdetük mindig délután 3 órakor. Beléptijegy naponként: I. oszt. (Passepartout) uraknak 10 K. I. " " hölgyeknek 6 K. I. " " katonatiszteknek 6 K. II. " urak vagy hölgyeknek 2 K. Alióhely a versenypálya közepén 60 f.

Egész évi (Saison-) jegyek 33 napra: (Május 11 nap, aug. 11, október 11 nap) I. oszt. (Passepartout) uraknak 200 K. I. " " hölgyeknek 100 K.

A májusi 11 napra: I. oszt. (Passepartout) uraknak 85 K. I. " " hölgyeknek 4 K. I. " " katonatiszteknek 40 K.

A külön elkerített fogadási helyre (a bookmakerek körébe) beléptijegy mind a 11 napra 80 K. Május 4-től 13-ig 50 K., máj. 15-től 21-ig 50 K., napijegy 20 K. A totalisateurközhöz azonban, mint eddig, úgy ezután is szabad a bemenet. — Villamos vasutak egész a helyszíniig közlekednek. — Katona-zene; frissítő-helyek minden osztálynál.

A sertés javítása és hizlalása gazdák és hizlalók használatára. Irta K. Ruffy Pál. Ára portomentes küldéssel 1 forint 10 krajczár.

Advertisement for BRAUSWETTER JÁNOS, SZEGEDEN, featuring a clock illustration and text: 'ORAK ÉKSZEREK 10-ÉVI JÓTÁLLÁSSAL KÉSZPÉNZÉRT, VALAMINT RÉSZLETFIZETÉSRE JAVÍTÁSOK 5 ÉVI JÓTÁLLÁS MELLETT.'

Advertisement for BLEIER és WEISZ, 'Mindennemű tornaszereket és legjobb minőségű gazdasági kötélneműeket, ajánl a BLEIER és WEISZ, kötélygyártó cég Budapest.' Includes an illustration of a gymnasium.

Advertisement for 'KÖZTELEK' KIADÓHIVATALÁBAN, BUDAPEST, KÖZTELEK. Lists various economic and agricultural articles for sale, such as 'Az Ujlaki uradalom üzleti berendezése' and 'Egyszerű gazdasági számvitel'.

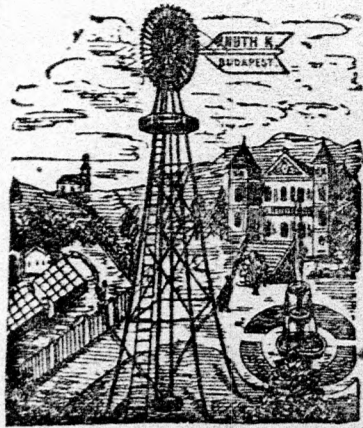
Knuth Károly

mérnök és gyáros.

GYÁR ÉS IRODA:

BUDAPEST,

VII. ker., Garay-utca 6-8. szám.

Elvállal: Központi-, víz-, lég- és gőzfűtések, légszesz- és vízvezetékek, csatornázások, szellőztetések, closetek, szivattyúk, vízerőművi emelőgépek stb., nemkülönben kőszén-, olaj- és petróleum váladékból nyert gázok értékesítését célszerű készülékek létesítését, városok, ipóházak, nagyobb épületek és gyárak számára.

Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek.

Legjobb minőségű kézag- és csővek raktáron.

Lapunk bekötési táblája

2 kor. 72 fill. (portómentesen)
kapható kiadóhivatalunkban.

Élelmi szerek értékesítését eszközlik az előírt % mellett.

Felvilágosítást és oszmagolást utasítást ingyen nyújt tagok és nem tagoknak.

Azonnali készpénzszámolás.

Magyar Gazdák Vásárcsarnok Ellátó Szövetkezete HATÓSÁGI KÖZVETÍTŐ

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS KÖZPONTI VÁSÁRCSARNOKÁBAN.

Sürgőnyezim: Aurora—Budapest.

Értékesítésre elfogad:

Husnemlket, füstölt húsot, vadakat, szárnyasokat — élő és ledölt állapotban, tojást, vajot, halat burgonyát, káposztát, zöldségféléket, gyümölcsöt stb.

GAZDÁK BIZTOSÍTÓ SZÖVETKEZETE

Budapest, VIII., Baross-utca 10.

az Országos Magyar Gazdasági Egyesület
ugy is mint a

Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége
erkölcsi támogatásával. Alakult 1900.

Biztosítéki alap:

Kormány hozzájárulásával 400.000— kor.

Alapítványok és üzletrészekben 1.268.080— "

Tartalékok 111.053.60 "

Összesen: 1.779.133.60 "

Első évi felesleg 90.319— "

Biztosításokat elfogad tűz és jégkár ellen.

Az üzlet eredményében biztosított tagok díjarányban részesülnek.

Az 1901. évi üzlet eredmény alapján 6470

az alapítók 5% kamatban, a biztosított tagok díj visszatérítésben részesülnek. Biztosítási ajánlatokat elfogad közvetlenül a központ vagy a képviselők közvetítésével és felvilágosítással és nyomtatványokkal minden irányban készséggel szolgál
az igazgatóság.

Eladó gőzeke.

Egy 20lóerejű angol gyártmányú kitching karban levő teljes gőzeke gamitura, 6 év óta használatban, igen kedvező feltételek mellett eladó. Levelek, Gőzeke" jel alatt a kiadóhivatalba kéretnek.
6801

Minden fajta

erdei csemeték

erdők és sövények alapításához szép és olcsó: fenyő, erdei fenyő, fekete fenyő, szomorú fenyő, Douglas fenyő, égerfa, jávor, bükk, fehér juhar, szilfa, nyírfa, tölgy, akácza- és bodzafa, naspolya, szürke fűz, gyalog fenyő, amerikai diófa, Kanadai fekete nyárfa csemetéket ajánl

Gutsverwaltung Borowna,
posta Bochnia, Galiczia.

Arjegyzék kívánatra ingyen.

6055 Levelezés német nyelven.

Gyárosok figyelmébe

ajánljuk nyomdánkat, mely újabban a legmodernebb betűkkel szereltetett fel. Legjótányosabb árakon s a legbiztosabb állítunk elő árjegyzékeket és az összes kereskedelmi nyomtatványokat. Technikai művezetünk meghívásra készséggel látogatja meg a t. megrendelőket. Költségvetések és minták ingyen. Pantar és gyors kiszolgálás.

Budapest,

Állásit 25.

„Patria” irodalmi vállalat és
nyomdai részvénytársaság.

Száll
me
erő
uta
mo

KI
TELEF
ST
, CER
Arjegyz
letes k
kiváns
készsé

Gyárilag javított igen jó, használt gőzcséplőkészletek

kaphatók:
BECK és GERGELY-nél
Budapest, V., Váci-ut 12.

Első magyar

gyapjúmosó és bizományi részvénytársaság

Budapest, V., Kárpát-utca 9. szám.

A gyapjunyírás közeledtével a t. cz.
juhtenyésztő gazdák és gyapjukereskedők figyelmét

gyapjúmosó gyárunkra

irányítjuk és annak igénybevételét mint a hazai gyapju **legelőnyösebb** értékesítési módját ajánljuk.

KIVITEL: Osztrák-, Német-, Francia-, Orosz-, stb. országba.

Csomagolózsákokat használati díj nélkül kölcsönkép küldünk.

A mosott gyapju után sem raktározási, sem biztosítási díjat nem számítunk.

Nyers-gyapju bizományi-osztályunk

elvállalja mindennemű zsiros (szennyes) és usztatott (hátonmosott) gyapju nyers állapotban való bizományi eladását a legmérékeltebb feltételek mellett. A külföldi textilipari piacokkal fennálló kiterjedt összeköttetésünk a gyapju **legjobb** értékesítésére képesít bennünket. Kimerítő felvilágosítással kívánatra készséggel szolgálunk.

AZ IGAZGATÓSÁG.

Különösen a jelenlegi gyapju-üzleti viszonyok közt **legelőnyösebb** a gyapjak **gyári mosatása.**

ORENSTEIN ÉS KOPPEL, BUDAPEST

KESKENYVÁGÁNYU VASUTAK GYÁRA

Szállít és bérbead

mezőgazdasági, erdei és iparvasutakat kézi, ló- és mozdony-üzemre

Iroda: Andrásy-ut 88. (Felsőerdősor sarok)
Gyár: Szt.-Lőrincz nyaralón (Bpest mellett)

Elvállal nyomjelzéseket. Árjegyzékek és költségvetések ingyen és bérmentve.

Birtokbérlet.

550 magyar hold egy darabban, egyes fekvésű, élénk forgalmi helyen, vasuti állomással, gazdasági szeszfőzdével együtt kiadó. Bővebbet a birtoktulajdonosnál szóval. Közvetítők kizárva.
Hol? megmondja a VÁLLALAT,
u. p. TÜRJE. 6875

Jószágfelügyelői, kerületi intézői, számtartói holdas birtokot önállóan kezelt, 36 éves, keresztény, nős, gyermektelen férfi, ki a magyar, német és tót nyelvben jártas, gazdasági intézetet végzett, a gazdaság és erdészet minden ágában úgy elméletileg mint gyakorlatilag teljesen jártas, érti a könyvelést, ugyazinté állatorvosi gyakorlatra is képzett, legjobb referenciákkal, 100—1200 korona kauczióval rendelkezik, gazdaságba ajánkozik perzentuatióra. Szives megkeresés „Energisch” jel alatt Schalek Henrik hirdetésű irodájába, Wien, I., Wollzeile II. keretnek. 6914

KRAMER LIPÓT, Budapest, V., Akadémia-u. 10. sz.

TELEFFON: 38—11.

Sürgöny-czím:
„CERES” BUDAPEST.

Árjegyzékkel és részletes külön ajánlattal kívánságra díjtalanul, készséggel szolgálók.

A legjutányosabb áron ajánl:

Szavatolt, megbízható jó minőségű arankamentes, államilag ólomzárolt LÓHERÉT és LUCZERNÁT, eredeti quedlinburgi legmagasabb csiraképességű fajtisza, a tenyésztő ólomzárjával ellátott TAKARMÁNYRÉPAMAGVAKAT, baltacsimet, biborherét, bükkönyt, borsót, muharmagot, fűmagkeverékeket, olajnövényeket és mindennemű mezőgazdasági vetőmagvakat. TOVÁBBA: Oliva gépolajat, repceolajat, ásványkenőolajat, hengerolajat, lámpaolajat, petróleumot, kocsikenőcsőt, süritett gépkenőcsőt, olvasztott szinfiggyút, kenőszappant, kékkövet, kénvirágot, raffiaháncsot, saponáriát, creolint, carbolineumot, fedéllakot, zsákot, ponyvát, műtrágyát és minden e szakba vágó cikket, a legjobb minőségben és legolcsóbb árszámítás mellett; nemkülönben **disznósirt és szalonnát** legelőnyösebb napi áron, valamint **szalonnáról lerázott sőt,** marhahizlalás czélljára.

ÚJ GABONARATÓ-GÉP
„HANDY“

munkában könnyen kezelhető, 25-50%-al csekélyebb vonóerőt igényel, mint mások, e mellett tartósabb, mint az amerikaiak.

Hollingsworth és
 angol amerikai lógereblyék,
 kettős működésű szénaforgatók
 ismert legjobb kivitelben

UMRATH ÉS TÁRSA
 mezőgazdasági gépgyárosoknál,
 BUDAPEST, V. ker., Váci-körút 60.

Tökmag
 a szürke indiai Mamuth és vörös Chinai kereszteséből származó óriás tök, kiválóan eltartható és bőtermősége rendkívüli. Vetés ideje: április-május. Magszükséglet két holdanként 2 kiló. Tarnai Bertalan földművelésügyi tanácsos, Pestmegye, kilója 2 koronáért kapható. 6829

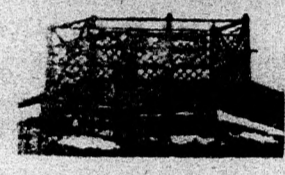
Használt gőzcséplőkészletek
 3, 4, 6 és 8 lóerőjűek, teljesen kijavítva, jóállás és kedvező fizetési feltételek mellett eladó. Régi gőzcséplőkészletek becsereitettek, Horváth és Herczeg cégénél, Budapest, VI., Podmaniczky-u. 17. sz. 6825

Jó minőségű
 1901-iki fehér és siller borok 14 főtől 18-ig kicsinyben is kaphatók a Csapli gazdaságban, Csapli u. p. Galambok, vasútállomás Komáromon. 6899

Egy használt, de még igen jó karban lévő
8 HP. Clayton & Shuttleworth-féle

Cséplő-garnitúra
 olcsón eladó.
 Czim a kiadóhivatalban.

Malomeladás, malomvétel, malombérlés, gépek vétele és eladása.
 legcélszerűbben eszközölhető a **MOLNÁROK LAPJA** révén.
 Bpest, VII., Kerepesi-út 50

Schember C. és fia
 cs. és kir. udvari hidmérleg és gépgyár,
 Budapest, Andrassy-ut 15.
 Ajánlják általánosan ismert, szabadalmazott hid- és marhamérlegüket, valamint gazdasági és ipari célokra szolgáló tízedes és százados raktári mérlegüket. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Tagosított
 nyírtápeggyel hegyvidéki nemesi birtok 1901-ben épült urilakkal és gazdasági épületekkel (620 magyar hold, melyből 50 szántó, 60 rét, 80 legelő, 430 hold használatos külterület) vasútállomástól 18 kilométernyire, kiválóan alkalmas állattenyésztésre és gyümölcséstermesztésre és gyümölcsfeldolgozásra.
 Ár: 25000 forint. Czim: dr. G. D. Soroksár, Stefánia-u. 5. szám. 6853

Sertéseket értékesít
Bauer B. Gyula
 Budapest, VIII. Kerepesi-út 73.

Eladó
 gőzcséplőgépek. Eladás folytán megszünetelt levő özv. báró Schosberger Zsigmondné ömlesztésű p-szt. tornyai uradalomban (Békésmegye) eladóvá tették: 1. egy teljes felszerelésű 10 lóerőjű mozdony cséplőgéppel, 2. egy teljes felszerelésű 8 lóerőjű mozdony cséplőgéppel, 3. egy kétfogatú járgány, 4. egy két köves gazdasági malom óriás darálásra alkalmas. Mindannyia teljes jó állapotban. A cséplőgépek „Clayton & Shuttleworth” gyárából valók, semmi javítást nem igényelnek. Értekezhetni: Pongrácz Jenő uradalmi intézővel Ptaszt-Tornya, utolsó posta Orosháza. 6402

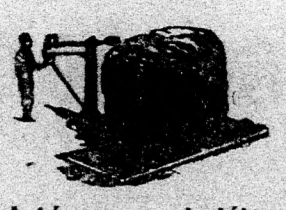
HALDEK
MAG-nagykereskedése
 József főherceg őcs. és kir. fensége udvari szállítója . . .
BUDAPEST,
 Károly-körút 9.

Ajánl:
 kitűnő minőségben, jutányos árak mellett

|| Székelyi || tengerit
 || Pádulai || tengerit
 || lófogú || tengerit
 || cinquantinó || tengerit

|| szürke || kölest
 || paprika || kölest
 || fehér || kölest

Tökmagot és fűkeverékeket,
 Mustármagot,
 Pohánkát (hajdinát)
 Muharmagot,
 Czukorczirokat,
 Biborheremagot,
 Tarlórépa-magot,
 Mázsás tökmagot,
 minden faju eredeti északnémet Takarmányrépamagot,
 Pusztá-Vaasi Fehér takarmányrépamagot,
 Rézgáliczot,
 Raphiaháncsot,
 Peronospora-permetezőket stb.

Jutányosan eladók.
 Százados marhamérlegek
 1500 klg. hordképességű erős vaskorlással 2 1/2 méter hosszú 1 1/2 m. szélessé.
 Szekér hidmérlegek
 4000 és 3000 kg. horderejtű százados, tolvó súlylával 4 méter hosszú, 2 méter szélessé.

Becserélek
 ócska marhamázsákat új marhamérlegekre. Minden mérleg törvényesen hitelesítve öt évi jókarban tartás mellett.
DÉNES MANÓ
 mérlegműszerész
BUDAPEST,
 VII., Dohány-utca 78

Mac-Cormick
 kévelő-aratógép és egy Kühne-féle 13 soros „Jubiläum Drill” sorvetőgép eladó, mindkettő egész új. Értesítés Igáli Svetozárnál, Bar (Baranyam.) 6849

Saját készítményű mindennemű gazdasági
ZSÁK
 nyers és vízhatlan PONYVA, sodrott SZŐLŐKÖTÖZŐ-fonál, jobb és olcsóbb, mint az eddig használt Raffa, a legolcsóbb gyári áron kapható a FISCHER-fele zsák- és ponyvárúháznál Budapest, Nagyköröna-u.18. Minták kívánatra ingyen, bérmentve küldetnek.

Birtokbérlet!
 850 magyar hold szántóföld a 1200 m-ől, 120 rét, 80 hold szabadlegelő, lakház és gazdasági épületekkel, közel vasúthoz 6000 forint évi bérért is kladó. Több más bérletobjektum is lévén kezemen. Közlelőbbit Österreicher Bernátnál Nagykanizsán. 6896/11.

Kiállítási- és könyvtári-szekrények olcsón eladók
 Köztelek-u.8.I.em.

Híres zalai némes tenyésztések
 székelt 6 korona; petés anyarokot 15 korona és a megfélével csomagolást és szállítást költségkérő utánvetéses bérmentes és express-posta kosarakban szállít.
FISCHER ISZIDOR,
 Zala-Egerszeg.
 Az élé megérkezést garantálom.
 6884

A magyar gazdatisztek és erdőtisztek országos egyesülete
 ajánlja a földbirtokos és bérlőnraknak állásukozvetítő osztályánál bejelentett tagjait elhelyezésre. Az ez ügyben való minden fölvilágosítás és a közvetítés teljesen díjmentes.

Mezőgazdaság és erdőszettel foglalkozók nyugdíjintézete. Eszközök biztosításokat: nyugdíjra, rokkantsági díjra és öngyógydíjra, mezőgazdasági, erdőszeti és ezekkel rokon foglalkozású egyének számára a legolcsóbb díjtételekkel, mert nem nyeresékesre alakult vállalat. Kívánatra alapszabály díjtáblázzal és bővebb felvilágosítással szolgál az igazgatóság: Budapest, Köztelek, Üllői-út 25. szám.

Kiadóhivatalunkban kapható
A birtokosok és gazdatisztek jogviszonya
 — czimű mű. —
 Irta: KASSAY ADOLF
 Ára portomentesen megküldve 1 kor. 20 fillér.

Tea-vajat, száraz-tehénturót
 bármily nagy mennyiségben évi kölésre, megvételre keresek. — Ajánlatok ár megjelöléssel „Tejnagykereskedő” jellege alatt a kiadóhivatalba kéretnek. 6800

Most jelent meg
Tejgazdasági Zsebnaptár az 1902. évre.
 III. évfolyam.
 Szerkesztő és kiadja:
JESZENSZKY PÁL
 OMGE. Htkár.

A zsebnaptár tartalma: Naptár rész. — Jegyzéknaptár az állatállomány, takarmányozás, próbafelvételek, vaj- és sajtnyeredék stb. bejegyzésére. — Állattenyésztési, takarmányozási adatok. — Tejkezelési, hűtőkezelési, tej- és vajvegyi összetétel, tejvizsgálati eljárások, tejhibák, tejértékelési, vaj- és sajtkészítési eljárások, tejgazdaságok mikénti berendezése. — Tejgazdaságra és állatfogatásra vonatkozó összes törvények és rendeletek. — Tejgazdasági intézmények leírása. — Gümőkór elleni védekezés. — Vasút, posta stb. stb. Ára bérmentes küldéssel 3 korona 30 fillér.
 Tejgazdasággal foglalkozóknak nélkülözhetetlen!

Hirdetések felvétetnek
 a kiadóhivatalban
BUDAPEST,
 IX., Üllői ut 25. sz.

Posnansky és Strelitz
 Budapest, VI., Podmaniczky-u. 27.
 Gyár: Erzsébetfalva.
 Ajánlunk:

Aszfalt, Fedőpapirlemezt, Kátrány, Carbolineum, Carbolsav, Creolin-t stb.
 legjobb minőségben, jutányos árak mellett.

STAHEL és LENNER TRIEURGYÁR, Budapest, V. ker., Katona József-utca 8.
 Ajánljuk trieurjeinket minden gabona tisztítására 5 kiló nyersanyag beküldése mellett speciális triourt készitünk.
 Lekopott trieurköpenyt gyorsan és olcsón újjal felcserélünk. Kívánatra képes árjegyzékkel szolgálunk bérmentve. Jutalék mellett szolid elárusítók alkalmazást nyerhetnek.

MELASSE erő és hizlaló takarmány Melasse korpakeverék szárított répa szeletek. **Darvas József és Társa** Budapest, Üllői-út 117. szám (Telefon) a hatvani cukorgyár lerakata és megrendelési helye.

GŐZEKÉKET, GŐZ-UTIHENGEREKET

és
GŐZ-UTIMOZDONYOKAT

a legfőbbkétesebb szerkezettel és legolcsóbb árak mellett szállít

JOHN FOWLER & Co.

Telefon 42-50. **BUDAPEST—KELENFÖLD** a vasúthídfőnél szemben.

Iroda, raktár, javítóműhely.

Közlekedés vasúton és villamos vasúton.

HAMPEL JÓZSEF

gép- és láncszivattyúgyára

WIEN, XX/2. Hellwagstrasse 10
ajánlja szab. 64.0

láncszivattyúit
rétek, konyhakertek, diszkerlek és faiskálák vizeinek levezetéséhez. Munkaképesség óránként 200-800 hectoliter.

Lójárgány

1-4 kertesőnek egyszerre való használatához. Nélkülözhetetlen mély kuktaknál. Használt láncszivattyúk és járgányok állandóan raktáron vannak. Árjegyzékek ingyen es bérmentve.

A legnagyobb kitüntetés

melyben valaha kiállító részesült, a párisi világiállítás alkalmával a chicagói „Deering” aratógépgyárnak és közreműködőinek jutott osztályrészül, a meny-nyiben a francia kormány által adományozható legmagasabb kitüntetések közül

„Deering” aratógépgyár

elnyerte a „Becsületrend” (Legion d'Honneur) tiszti rendjelét, ugyancsak a „Becsületrend” lovagrendjelét, a mezőgazdaság terén szerzett érdemek (Pour le merite agricole) két tiszti rendjelét, a francia kormány külön elismerő díszoklevelét, ezenkívül a legnagyobb díjat a GRAND PRIX-t, hat aranyérmét, hat ezüstérmét és tizenegy bronzérmét.

A Deering-gyár k.z. képviselője **PROPPER SAMU** BUDAPEST, V., Váci-körut 52

ki állandóan nagy raktárt tart leszállított árak mellett, „Deering”-féle FÜKASZÁLÓ-GÉPEK, MAROKRAKÓ ARATÓGÉPEK és KÉVEKÖTŐ ARATÓGÉPEK, valamint egészen vasból és acézből készült SZÉNA- >>>>> GYÜJTŐGÉPEKBŐL. <<<<<<

• Árjegyzékek és elsörendü bizonyítványok kívánatra készséggel küldetnek. •

TAKÁCS OSZKÁR gépgyára

BUDAPEST, Köztelek-utca 6. sz. (Üllői-ut mellett).
RAKTÁRON TART:

kijavított gőzcséplőkészleteket, valamint az Első Magy. Gazd. Gépgyárban készült új gőzcséplőgarnitúrákat, továbbá mindennemű mezőgazdasági gépeket és eszközöket, u. m.: vetőgépeket, rostákat, ekéket, morzsolókat, szécskavágókat **Járgányos- és tisztító cséplőkészleteket.**
Csereszékek köttetnek. — Mérsékelt árak, kedvező fizetési feltételek.

KALLAI LAJOS BUDAPEST, VI., GYÁR-UTCZA 48.

Ajánlja 1-100 lóerőig legjobb gyártmányú villamos öngyújtóval ellátott **BENZIN-MÓTOR** ÉS **BENZIN-LOKOMOBIL** valamint **SPIRITUSZ-MÓTORJAIT**

MÓTORÚJDONSÁG!
A jelenkor legfőbbkétesebb és leg-egyszerűbb motorja.
Árjegyzék és költségvetés ingyen
Legújabb motorjaim terjesztése érdekében, gőzgepeket esetleg cserébe veszek.

gazdasági, ipar- és malom-üzélokra. Teljes jótállás és előnyös fizetések.
Egyedül létező legújabb találmány.
Ellenőrző biztosító-szelep. Olaj-nyomást jelzőkőncs.

Benzinlokomobilok szabad. kettős tisztító cséplőkkel állandóan üzemben láthatók!

A szegedi kenderfonógyár részvény-társaság Szegeden
ajánl

aratógépekhez való kévekötfonalat,
manila kenderből vagy magyar kenderből minden aratógépszerkezetnek megfelelő gombolyagban.
Ugyanott a legolcsóbb árban kaphatók

tiszta kenderfonalból készült kenderzsákok,
gőzekéhez való sodronykötelek,
gazdasági kötélárak mezőhegyesi kenderből.

KALMÁR VILMOS, BUDAPEST

VI., TERÉZ-KÖRUT 3. SZ.

a csehországi Thomas-művek magyarországi vezérképviselője
ajánl

Thomasfoszfátlisztet (Thomassalak),
„Martellin” dohánytrágyát,
Eredeti stassfurti kálisót és kainitot.

A műtrágyák beltartal-
maért szavatolok.
Pontos és lelkiismeretes
kiszolgálás.

SANGERHAUSENI GÉPGYÁR r.t.

BUDAPEST, (Külső-váci-út) Csáklya-utca 23. sz.

Vasöntöde, gép- és rézműgyár.

SPECIAL-GÉPGYÁR

Szeszgyárak berendezésére. Elvállalja mindenfajta szeszfőzde, szeszfinomító és élesztőgyár teljes gépészeti berendezését a legnagyobb méretekig. Átlakít meglévő gyártelepeket és szállít minden egyes gépet és készüléket külön-külön is.

TERVEKKEL ÉS KÖLTSÉGVETÉSSEL KÉSZSÉGESEN SZOLGÁLUNK.

3453

Nvomatott a „Patria” irodalmi vállalat- és nyomdai részvénytársaságnál Budapest, Üllői-ut 25. (Köztelek).